

ZWIĄZEK

**LEGJONISTÓW
POLSKICH**

1934

1936

**SPRAWOZDANIE ZARZĄDU GŁÓWNEGO
ZWIĄZKU LEGJONISTÓW POLSKICH**

ZWIĄZEK LEGJONISTÓW POLSKICH

1934 — 1936 r.

Sprawozdanie Zarządu Głównego
Związku Legionistów Polskich

WARSZAWA — 1936

XIII

Walny Zjazd Delegatów Związku Legionistów
Polskich odbędzie się w dniu 24 maja 1936 r.
w Warszawie

CM 313568

Wpisano do Księgi Akcesji

Akc. D1 nr 117 /2011/ CM

„Cieniom królewskim przybył Towarzysz wiecznego snu. Skroni Jego nie okala korona, a dłoń nie dzierży berła. A królem był serc i władcą woli naszej. Półwiekowym trudem Swego życia brał we władanie serce po sercu, duszę po duszy, aż pod purpurę królestwa Swego Ducha zagarnął niepodzielnie całą Polskę.
..... Dał Polsce wolność, granice, moc i szacunek”.

Z przemówienia Pana Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej nad Trumną Komendanta na Wawelu

**UCZCZENIE PAMIĘCI
MARSZAŁKA JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO**

APEL ŻAŁOBNY
ZWIĄZKU LEGJONISTÓW POLSKICH
z dnia 13 maja 1935 r.

K O L E D Z Y !

Nasz Ukochany Komendant Marszałek Józef Piłsudski
nie żyje.

Stało się to, co od wielu już lat było niepokojem duszy
każdego z nas i wyrazem troski, co wgryzała się w serca.

Bo myśmy z Wodzem Naszym zespolili najpiękniejsze
lata naszego młodego życia. — Oddaliśmy Mu nasze serca
i siły, aby wsparty o wiernych żołnierzy wśród walki i burzy
umacniał zręby Niepodległej i Wielkiej Ojczyzny.

Dziś Komendant utrudzony odszedł, zostawiając nas
najwierniejszych towarzyszków broni w bólu serdecznym.

Stając u Trumny najdroższych nam Zwłok, składamy
Komendantowi w najgłębszem oddaniu żołnierski hołd.

Udział Legionistów w uroczystościach pogrzebowych

Wstrząśnięty do głębi ciosem, który okrył żałobą cały Naród, odbył Zarząd Główny w dniu 13 maja 1935 r. specjalne posiedzenie dla uczczenia pamięci Komendanta.

Na posiedzeniu uchwalono apel żałobny, ogłoszony wszystkim legionistom.

W dniu 14 maja 1935 r. Zarząd Główny imieniem legionistów złożył hołd Komendantowi przy Jego Trumnie w Belwederze.

Okręgi i Oddziały urządziły w swoich siedzibach nabożeństwa żałobne, i w sposób uroczysty uczciły pamięć Komendanta.

Zgodnie z dyspozycją Komitetu pogrzebowego Zarząd Główny złożył zamiast wieńca kwotę 1.000 zł. na budowę Kopca im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Krakowie. — Okręgi i Oddziały złożyły również ofiary na budowę Kopca zamiast wieńców.

W czasie uroczystości pogrzebowych legjoniści złożyli hołd Komendantowi, biorąc w nich masowy udział.

W przeniesieniu Trumny Komendanta z Belwederu do Katedry w Warszawie brały udział przybyłe legjonowe poczty sztandarowe, oraz wszyscy legjoniści z Warszawy i okolic. Sztandar Okręgu Stołecznego był niesiony przed Trumną.

W Katedrze pełnili w dn. 16. V. 1935 r. o godz. 23.30 straż przy trumnie legjoniści w historycznych mundurach legjonowych.

Podczas ostatniej defilady Armji przed Komendantem cześć Mu też oddały sztandary legjonowe w liczbie ponad 50 przybyłe z całego kraju, a około 10.000 legionistów z kompanją kadrową na czele brało udział w tej tragicznej uroczystości.

Wzdłuż drogi do Krakowa miejscowe Oddziały uczestniczyły w pożegnaniu Komendanta przez okoliczną ludność, a następnie dołą-

czali do specjalnego pociągu legjonowego, który jechał z Warszawy za pociągami z trumną Komendanta.

W Krakowie Zarząd Główny wziął udział w nabożeństwie i złożeniu trumny do grobów królewskich na Wawelu, a wszystkie nasze poczty sztandarowe ze sztandarami legjonowymi otwierały na czele kilkunastu tysięcy legjonistów pochód organizacji społecznych i ostatnią ich defiladę przed Komendantem.

Gdy Trumnę Jego złożono do grobów królewskich, by „królom był równy“, pożegnały Go szeregi żołnierskie dźwiękami Pierwszej Brygady.

Konieczność ograniczenia czasu trwania uroczystości żałobnych m. in. ze względu na udział delegacji zagranicznych, oraz trudności komunikacyjne, nie pozwoliły na wzięcie przez legjonistów takiego udziału, jakiego domagały się, pełne bólu i miłości serca najwierniejszych żołnierzy Komendanta.

Zarząd Główny otrzymał szereg depesz kondolencyjnych z wyrazami bólu z powodu zgonu Komendanta, m. in. również od Związku Ochotników Włoskich z Rzymu i Medjolanu.

Naczelny Komitet Uczczenia Pamięci Marszałka Józefa Piłsudskiego

Pan Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej powołał Naczelny Komitet Uczczenia Pamięci Marszałka Józefa Piłsudskiego pod Swojem przewodnictwem. W skład Komitetu wchodzi przedstawiciele najwyższych władz państwowych i samorządowych, oraz organizacji społecznych.

Zadaniem Komitetu jest zharmonizowanie wszystkich spontanicznych inicjatyw uczczenia pamięci Marszałka w całym kraju i ustalenie kolejności ich realizacji.

Zarząd Główny otrzymał od szeregu Oddziałów wnioski o wyrażenie zgody na podjęcie inicjatywy uczczenia w sposób trwały pamięci Komendanta.

Wobec powstania Naczelnego Komitetu, Zarząd Główny zalecił podporządkować się w tym zakresie dyspozycjom Naczelnego Komitetu.

Z ramienia Zarządu Głównego weszli do Wydziału Wykonawczego Naczelnego Komitetu Uczczenia Pamięci Marszałka Ob. Ob.: Władysław Stanzak i Michał Tadeusz Brzek - Osiński. Ob. Brzek - Osiński jest sekretarzem generalnym Naczelnego Komitetu, a Ob. Stanzak

bierze udział w pracy sekcji organizacyjnej. Lokal Wydziału Wykonawczego Naczelnego Komitetu mieści się w lokalu Zarządu Głównego.

Budowa Kopca w Krakowie

Celem przekazania wiekom pamięci Marszałka Józefa Piłsudskiego, Związek Legjonistów Polskich podjął inicjatywę budowy Kopca Marszałka Józefa Piłsudskiego na Sowińcu pod Krakowem.

Naczelne Kierownictwo Budowy Kopca zostało powierzzone Ob. Płk. Inż. Leopoldowi Toruniowi, który jest równocześnie delegatem Zarządu Głównego Związku Legjonistów Polskich do Komitetu Budowy Kopca. — Generalnym Sekretarzem Komitetu w okresie organizowania prac był Ob. Dr. Władysław Dziadosz.

Z początkiem 1934 roku zostały rozpoczęte prace wstępne przez Zarząd Główny i Zarząd Okręgu Krakowskiego.

W Krakowie powstał Wydział Wykonawczy Budowy, którego zadaniem jest praca nad realizacją sypania Kopca przez drużyny robocze i pielgrzymki z całej Polski.

Do Wydziału Wykonawczego należą: przewodniczący — Senator Dr. Mikołaj Kwaśniewski, zastępca — Gen. bryg. Narbut - Łuczyński i Prezydent Miasta Dr. Mieczysław Kaplicki, kierownik techniczny — Płk. T. Tomaszewski, skarbnik — St. Kochanowski.

Komitet Główny powołał swych delegatów w poszczególnych województwach.

Celem nadania najbardziej ogólnego charakteru pracom został zorganizowany Komitet Budowy w składzie Ministrów, jacy zasiadali we wszystkich Rządach po przewrocie majowym.

Prezydjum Komitetu tworzą: Przewodniczący: Prezes Ob. Płk. Walery Sławek, zastępcy — Generalny Inspektor Sił Zbrojnych Gen. Edward Rydz-Śmigły, Marszałek Senatu Aleksander Prystor, i Gen. Kazimierz Sosnkowski, skarbnik — Gen. Dr. Ferdynand Zarzycki, sekretarz Inż. Leopold Toruń.

Aż do ukończenia budowy corocznie w dniu 11 listopada sypana będzie na specjalnej uroczystości ziemia z pobojuwisk całego kraju. Pierwsza taka uroczystość odbyła się w dn. 11 listopada 1934 r.

Poświęcenie miejsca pod Kopiec odbyło się w czasie Zjazdu Sierpniowego w dniu 5 sierpnia 1934 r. w Krakowie.

W dn. 6 sierpnia 1934 r. odbyło się poświęcenie kamienia węgielnego pod budowę Kopca Marszałka Józefa Piłsudskiego na Sowińcu.

Wszystkie Okręgi legionowe zorganizowały specjalne pielgrzymki do Krakowa, celem sypania ziemi na Kopiec. Jako pierwszy zorganizował Okręg Stołeczny pielgrzymki od 15. IX. — 15. X. 1934 r.

W czasie Zjazdu Sierpniowego 1935 r., który został zwołany dla zbiorowego złożenia hołdu Komendantowi i sypania Kopca ogół legionistów wziął udział w budowie, a specjalne delegacje złożyły urny z ziemią z następujących pobojoisk legionowych:

1 p. p. Leg. Pol. —	Kielce	12 — 13. VIII. 1914 r.
	Łowczówek	22 — 25. XII. 1914 r.
	Komary - Kozinek	16 — 25. V. 1915 r.
	Jabłonka	20 — 21. X. 1915 r.
2 p. p. Leg. Pol. —	Mołotków	29. X. 1914 r.
	Kirlibaba	18 — 22. I. 1915 r.
	Gruziatyn	20. VI. 1916 r.
	Rarańcza	15 — 16. II. 1918 r.
3 p. p. Leg. Pol. —	Mołotków	29. X. 1914 r.
	Rafajłowa	23. IV. 1915 r.
	Polska Góra	5. VII. 1916 r.
	Rarańcza	13. VI. 1915 r.
4 p.p. Leg. Pol. —	Jastków	1. VIII. 1915 r.
	Koszyszczce	30. IX. 1915 r.
	Rudka Miryńska	3. VIII. 1916 r.
	Opłowa	9. XII. 1915 r.
5 p. p. Leg. Pol. —	Stowpygorosz	1. X. 1915 r.
	Łowczówek	22 — 25. XII. 1914 r.
	Kostiuchnowka	6. VII. 1916 r.
	Przepiórów	15. V. 1915 r.
6 p. p. Leg. Pol. —	Kostiuchnowka I	4. X. 1915 r.
	Kukle	22. X. 1915 r.
	Kamieniucha	25. X. 1915 r.
	Polska Góra	5. VII. 1916 r.
VI Baon I Bryg. Leg. Pol. —	Krzywopłaty	18. XI. 1914 r.
	Żerniki	18. V. 1915 r.
	Kukle	22. X. 1915 r.
	Kamieniucha	25. X. 1915 r.
1 p. ul Leg. Pol. —	Szczytniki	23. IX. 1914 r.
	Wojechowice	23. VI. 1915 r.
	Stobychłwa	13. IX. 1915 r.
	Fröhlichsdorfen	13. III. 1916 r.

2 p. uł. Leg. Pol. — Cucyłów	26. X. 1914 r.
Rokitna	13. VI. 1915 r.
Rudka - Miryńska	3. VIII. 1916 r.
Garbach	5. VII. 1916 r.
1 p. art. Leg. Pol. — Bałamutówka	10. V. 1915 r.
Pisarzowa	7. XII. 1914 r.
Kostiuchnówka	4. VII. 1916 r.
Miryn	3. VIII. 1916 r.

Urny, do których została pobrana ziemia z pobojoyisk legjonowych, zostały wykonane staraniem Zarządu Głównego przy współudziale Koła Plastyków przy Zarządzie Okręgu Stołecznego Związku.— Sporządzono 10 urn, a do każdej po 4 puszki na ziemię. — Jedna urna była przeznaczona dla jednego pułku, przyczem dla każdej puszki z ziemią sporządzono akt erekcyjny, dotyczący danego pobojoyiska i jeden ogólny akt erekcyjny na wszystkie urny z ziemią.

W budowie Kopca bierze udział cały Naród polski, nadsyłając ofiary pieniężne z wszystkich stron kraju i zagranicy, a dziesiątki tysięcy osób zjeżdżają do Krakowa dla bezpośredniego wzięcia udziału w sypaniu Kopca.

Muzeum Józefa Piłsudskiego

W Dzienniku Ustaw R. P. Nr. 4 z dn. 17 stycznia 1936 r. ogłoszona została ustawa o utworzeniu Muzeum Józefa Piłsudskiego w Belwederze, którego zadaniem jest gromadzenie i przechowywanie pamiątek, związanych z osobą Józefa Piłsudskiego.

Opiekę i nadzór nad Muzeum Józefa Piłsudskiego w Belwederze sprawuje Minister Spraw Wojskowych, zaś organem doradczym jego będzie Rada Muzeum.

Złożenie hołdu w czasie Ogólnego Zjazdu Sierpniowego w 1935 roku w Krakowie

Pierwszy Zjazd Sierpniowy po zgonie Komendanta odbył się pod znakiem żałoby narodowej.

Głównym celem Zjazdu było zbiorowe złożeniu hołdu Komendantowi i sypanie Kopca na Sowińcu pod Krakowem.

Zarząd Główny w porozumieniu z Reprezentacją Legjonowych Kół Pułkowych zwołał Zjazd do Krakowa na dzień 6 sierpnia 1935 r., przyczem postanowiono pobrać ziemię z 40 pobojoyisk, na których

walczyły pułki legjonowe i przewieźć ją na Kopiec Komendanta. (Szczegóły zawiera ustęp dotyczący budowy Kopca).

Na Zjazd do Krakowa przybyli wyłącznie legjoniści. — Po zbiórce w Oleandrach w dniu 6 sierpnia odbyła się na błoniach krakowskich defilada według dawnych pułków legjonowych, przed Generalnym Inspektorem Sił Zbrojnych Gen. Rydзем - Śmigłym i Prezesem Związku Legjonistów Plk. Walerym Sławkiem, poczem uczestnicy Zjazdu udali się na dziedziniec Zamku Królewskiego na Wawelu celem wysłuchania Mszy Świętej odprawionej przez Ks. Biskupa Rosponda, na której podniosłe kazanie wygłosił Ob. Ks. Władysław Antosz.

Po nabożeństwie Generalny Inspektor Sił Zbrojnych, Rada Naczelna, Zarząd Główny, Zarządy Kół Pułkowych, pocztę ze sztandarami historycznymi pułków legjonowych, oraz ze sztandarami związkowymi, wreszcie kolejno pozostali legjoniści złożyli w krypcie św. Leonarda w Katedrze Wawelskiej hołd przy trumnie Wielkiego Marszałka.

Tego samego dnia o godz. 17-ej udali się uczestnicy Zjazdu na Sowiniec pod Krakowem celem sypania Kopca i złożenia ziemi z pobojowisk legjonowych.

Podczas tej uroczystości Generalny Inspektor Sił Zbrojnych Gen. Rydz - Śmigły wygłosił przemówienie, które odczute głęboko przez ogół legjonistów, odbiło się silnym echem wśród całego społeczeństwa. Końcowe słowa, które tu przytaczamy, zawierały niezwykle wyraźne ostrzeżenie wszystkich, chcących realizować swe nieczne cele kosztem siły i całości Państwa:

„Jeśli ktoś w kraju liczy na jakieś chwile słabości, to jeszcze raz nieudolnie się przeliczy. A jeśli ktoś zewnątrz na taką okazję kalkuluje, to niech wie, że my po cudze rąk nie wyciągamy, ale swego nie damy. — Nie tylko nie damy całej sukni, ale nawet guzika od niej. — I niech wie, że to jest decyzja całego Narodu“.

Budowa Sarkofagu na Wawelu

Legjonowe Koła Pułkowe w porozumieniu ze Związkiem Legjonistów podjęły inicjatywę wybudowania Marszałkowi Józefowi Piłsudskiemu, swemu Komendantowi, łoża wiecznego snu, sarkofagu w podziemiach Wawelu.

Po uzgodnieniu inicjatywy z Naczelnym Komitetem Uczczenia Pamięci Marszałka Józefa Piłsudskiego przystąpiono do akcji zbiórki potrzebnego funduszu, który pozwoli na zrealizowanie tej skromnej

formy hołdu i przejawu silniejszej od śmierci — miłości legionistów do swego Komendanta.

Na budowę sarkofagu Zarząd Główny uchwalił i przekazał kwotę zł. 5.000. —.

W pierwszą Rocznicę

Dzień 12 maja 1936 r., jako pierwsza rocznica dnia, w którym przestało bić Serce Józefa Piłsudskiego, był dniem żałoby narodowej w całym kraju.

Naczelny Komitet Uczczenia Pamięci Marszałka Józefa Piłsudskiego wydał specjalną instrukcję w sprawie organizowania uroczystości żałobnych.

Zarząd Główny w porozumieniu z Zarządami Kół Pułkowych polecił, by legjoniści w całym kraju wzięli czynny udział w miejscowych uroczystościach żałobnych, organizowanych według programu ustalonego przez Naczelny Komitet.

W Wilnie, w którym to dniu złożono w grobowcu na Rossie Serce Józefa Piłsudskiego, wzięli udział w uroczystościach delegacje: Zarządu Głównego, Okręgów i Kół Pułkowych, oraz legjoniści Okręgu Wileńskiego.

W uroczystościach żałobnych w Krakowie uczestniczyli legjoniści z całego Okręgu Krakowskiego.

XIII Walny Zjazd Legionistów odbywamy w rok zgórą po zgonie Komendanta. Ten, który nas skupił, do trudnej walki o wyzwolenie Polski i Jej odrodzenie prowadził — już nie żyje.

Wielka zmiana zaszła w układzie rzeczy w Polsce, a także w naszych duszach. Rozważmy w jakim isć mamy kierunku, co ma być naszym drogowskazem, gdy On już nam nie przewodzi.

Od lat naszej młodości przywykliśmy czuć nad sobą Jego mocną rękę kierowniczą, Jego wolę niezłomną. Wiedzieliśmy, że natężeniem ducha i wysiłków pracy myślowej On dalej, niż inni w zagadkę przyszłości wzrokiem sięgnąć umie. Lecz na to, aby ze złamanego na duchu Narodu wydobyć siły do walki o wyzwolenie, nie wystarczała potęga Jego promieniowania. Potrzebny był jeszcze bieg czasu, by płomień przez Niego rozpalany coraz szerzej w Naród przenikał.

My legjoniści mieliśmy to szczęście, że znaleźliśmy się pod Jego rozkazami w chwili, gdy nad światem gromadziły się burze, gdy wojna ludów się zaczynała, która Polsce wyzwolenie zwiastowała.

Byliśmy liczbą niewielką, lecz nietylko na zamiary mierzyliśmy nasze siły. Umieliśmy natężenie naszej pracy uwielokrotnić, by liczbę nadrobić. I w każdym z nas w miarę przebytych trudów wzmagало się napięcie woli, zwiększał się horyzont myśli, podnosiło się poczucie własnej godności i zaufania do siebie. To, co we własnej duszy rozwinęliśmy i wzbogacili, pozostanie dla każdego z nas najcenniejszym nabytkiem własnym.

Z wielkiej spuścizny myśli, jaką zmarły Wódz zostawił, każdy z nas tylko jakąś część, jakiś fragment pojąć i przyswoić zdoła. Trzeba być genjuszem, jak On wielkim, by wszystko zrozumieć i harmonijnym układzie umieć powiązać w budowę zwartą, jaką w Jego twórczości była. Ale główne Jego myśli przewodnie były tak proste i tak widoczne w całej Jego pracy, że rozumieć je mamy obowiązek. Wśród nich na naczelne wysuwa się miejsce ta, która i każdy z nas w okresie Legjonów przeżywać musiał. Wiązała się ona z poczuciem, że jest nas mało, a jednocześnie z marzeniem, by

do naszych wzmagać Naród więcej sił dostarczył; by
brygady nasze rozwijały się w dywizje, dywizje w kor-
pusy i armje; by w Polsce coraz więcej było ludzi, którzy
tak, jak my za honor nasz, za godność i wolność Narodu
znali pięć będą gotowi.

To było marzenie, gdyśmy byli w Legjonach — to
musi stać się linią kierunkową naszej pracy, jaką naka-
zuje dzień dzisiejszy. I bez względu na zmieniające się
okoliczności wewnętrzne i zewnętrzne, bez względu na
zadania, jakie stawia dziś, czy stawiać będzie jutro życia,
potrzeba będzie zawsze, by się powiększała liczba tych,
którzy dla zapewnienia godności i mocy naszego Pań-
stwa, będą umieli nieszczerdzić ani własnego trudu, ani,
jeśli zajdzie potrzeba, krwi. Wydobycie z Narodu sił
i przekazanie im tego ducha, który rozbudził w nas Ko-
mandanta z nas nakazem głównym.

Wiemy, że w wyzwolonej Polsce Komendant powo-
łał wielu byłych legjonistów do prac na różnych odcin-
kach skomplikowanego życia Państwa. Wszystkie te
dziedziny uważał za ważne, a należyte skoordynowanie
całego mechanizmu za niezbędne. Każdy wywiązywał
się z poruczonych zadań tak, jak umiał, a Komendant
nas ocenił nie według zasług dawnych, a według umie-
jętności dawania sobie rady z nowymi zadaniami i war-
tością osiągniętych wyników. A w tej ocenie był zawsze
obok innych miernik jeden stały, który miał wykazać:
czy w dokonanej pracy były zużywane li tylko siły i za-
soby dawniej nagromadzone, czy też się odbywa przy-
rost sił nowych — sił mierzonych nie liczbą, a tem, co
wnoszą.

Dziś, po zgonie Komendanta, gdy i nasze głowy
siwizna przyprósza, musi nas obciążać troska o wydoby-
wanie się z Narodu i narastanie sił, które udźwignąć ma-
ją przekazany dorobek EPOKI PIŁSUDSKIEGO I JEGO
DUCHA TESTAMENT.

Niech to zadanie będzie dla nas byłych legjonistów
drogowskazem głównym.

WALERY SŁAWEK,

Prezes Związku Legjonistów Polskich.

Warszawa, w maju 1936 r.

Sprawozdanie administracyjne

(Sprawozdanie administracyjne obejmuje okres
od 1. V. 1934 – 30. IV. 1936 r.)

XII Walny Zjazd Delegatów, odbyty w Warszawie w dniach 21 i 22 kwietnia 1934 r. przy udziale 337 delegatów, dokonał wyboru na dwuletnią kadencję Prezesa Związku oraz członków Zarządu Głównego, Głównego Sądu Koleżeńskiego i Głównej Komisji Rewizyjnej.

Prezesem Związku wybrany został ponownie Płk. Walery Sławek.

W myśl § 67 Statutu Prezes Związku jest prezesem Rady Naczelnej i Zarządu Głównego.

Członkowie Zarządu Głównego, Głównego Sądu Koleżeńskiego i Głównej Komisji Rewizyjnej ukonstytuowali się następująco:

Zarząd Główny:

Wiceprezisi: Władysław Starzak,

Dr. Władysław Diadosz,

Inż. Leopold Toruń.

Sekretarz Generalny: Mgr. Emil Henisz.

Skarbnik: Dr. Stefan Benedykt.

Inspektor Finansowy: Inż. Edward Synek.

Kierownik Bratniej Pomocy: Płk. Stanisław Orski.

Członkowie: Gen. Andrzej Galica,

Płk. Jan Jur - Gorzechowski,

Płk. Adam Koc,

Dr. Eugenjusz Piestrzyński,

Władysław Malski,

Michał Tadeusz Brzęk - Osiński,

Płk. dypl. Tadeusz Różycki - Kołodziejczyk,

Płk. Dr. Antoni Stefanowski.

Wskutek choroby Ob. Dr. Stefana Benedykta funkcje skarbnika w dniu 7 marca 1935 r. objął Ob. Inż. Edward Synek i spełniał je do końca kadencji.

Od początku 1935 r. na propozycję Kierownika Bratniej Pomocy Płk. St. Orskiego weszli jako Jego Zastępca Kpt. Adam Adamski i jako pomocnik w sprawach inwalidzkich i innych zaopatrzeń Ob. Jakób Ciszewski.

Główny Sąd Koleżeński:

Przewodniczący: Józef Gliński.

Wiceprzewodniczący: Dr. Antoni Jakubski i Maksymiljan Lewin.

Sekretarze: Władysław Bartosik i Jan Szmurło.

Członkowie: Stanisław Dobrzański,

Dr. Władysław Drobniewicz,

Dr. Józef Kotarba,

Dr. Leon Kozłowski,

i Dr. Szymon Liljenfeld - Krzewski.

Główna Komisja Rewizyjna:

Przewodniczący: Stanisław Węglewski.

Wiceprzewodniczący: Inż. Karol Kania ustąpił z powodu przeniesienia na prowincję.

Sekretarz: Adolf Abram.

Członkowie: Dr. Leon Barysz,

Tadeusz Łakociński,

Dr. Władysław Piaskiewicz,

Marjan Węgrzynowski.

Komisja Gospodarcza:

Zarząd Główny wyłonił Komisję Gospodarczą, której przewodniczącym był Ob. Władysław Starzak, a członkami Ob. Ob.: Inż. Leopold Toruń, Płk. Stanisław Orski, Dr. Stefan Benedykt i Inż. Edward Synek.

Główna Komisja Rewizyjna delegowała nadto do Komisji Gospodarczej jako swego delegata Ob. Dr. Leona Barysza.

Delegaci do Federacji P.Z.O.O.

Delegatami do Federacji Polskich Związków Obrońców Ojczyzny

byli: Ob. Ob.: Wiceprezesi: Władysław Starzak, Dr. Władysław Działosz i Inż. Leopold Toruń.

Rada Naczelna:

XII Walny Zjazd Delegatów powołał Radę Naczelną, której to instytucji nie było uprzednio w organizacji. Radzie Naczelnej przewodniczy Prezes Związku, a w skład wchodzi członkowie Wydziału Wykonawczego Zarządu Głównego, prezesi Zarządów Okręgów, delegaci z poszczególnych Okręgów (po 1 del. od 1.000 członków), oraz przewodniczący Głównego Sądu Koleżeńskiego i Głównej Komisji Rewizyjnej.

W myśl statutu zadaniem Rady Naczelnej jest układanie planu prac Związku oraz koordynacja wysiłków zmierzających do urzeczywistnienia zadań Związku.

Rada Naczelna odbyła w okresie sprawozdawczym dwa posiedzenia. Pierwsze odbyło się w Warszawie w dniu 30 listopada 1934 r. i poświęcone było przede wszystkim ustaleniu zadań i programu pracy obozu legjonowego w stosunku do aktualnych zagadnień państwowych. — Pozatem omówiono sprawy organizacyjne.

Drugie posiedzenie Rady Naczelnej odbyło się w dniu 6 sierpnia 1935 r. w czasie Zjazdu w Krakowie. Posiedzenie zaszczylił swą obecnością Generalny Inspektor Sił Zbrojnych Gen. Rydz - Śmigły. — Ponadto wzięło udział wielu wybitnych legjonistów, zajmujących czołowe stanowiska w Państwie. — Obrady poświęcone były realizacji zasad nowego ustroju, wprowadzonego Konstytucją z 23 kwietnia 1935 roku. Omówiono również sprawę jednolitej formy organizacyjnej całego obozu legjonowego. Rada Naczelna ma odbyć jeszcze jedno posiedzenie w maju b. r.

Liczba Okręgów, Oddziałów i Członków

W skład Związku według stanu z dn. 1. III. 1936 r. wchodzi 16 Okręgów, obejmujących ogółem 181 Oddziałów, 28 Placówek o ogólnej ilości 13.241 członków.

W okresie sprawozdawczym połączono Okręgi Kielecki i Radomski w jeden Okręg Kielecko - Radomski z siedzibą w Kielcach; obejmujący bowiem teren jednego województwa oba Okręgi ciążyły wzajemnie ku sobie, a utrzymanie dwóch władz organizacyjnych nie okazało się celowe dla dobra pracy.

Na wniosek Zarządu Okręgu we Lwowie uzasadniony koniecz-

nością wzmożenia opieki i kierowania pracami Oddziałów na terenie województwa stanisławowskiego oddalonych zbyt daleko od Lwowa, Zarząd Główny na posiedzeniu w dn. 5 października 1934 r. uchwalił na podstawie § 61 Statutu utworzyć Podokręg Związku Legjonistów z siedzibą w Stanisławowie.

W skład Podokręgu weszły wszystkie Oddziały Związku, położone na terenie województwa stanisławowskiego z wyłączeniem Oddziałów w Stryju i Dolinie, które jako położone bliżej Lwowa pozostały podległe nadal Zarządowi Okręgu we Lwowie. — Kierownictwo Podokręgu powierzył Zarząd Główny Prezydjum Oddziału w Stanisławowie.

Ilość posiedzeń Zarządu Głównego

Zarząd Główny odbył ogółem 25 posiedzeń, niezależnie od zebrań Wydziału Wykonawczego, które odbywały się w miarę potrzeby.

Związek Legjonistów, a Legjonowe Koła Pułkowe

W okresie sprawozdawczym osiągnęły silny rozwój Legjonowe Koła Pułkowe. Stosunek wzajemny Związku i Kół Pułkowych oparty jest na zasadach, które określił Gen. Rydz - Śmigły w specjalnym rozkazie do członków Koła 1 p. p. Leg. Rozkaz poleca legjonistom-członkom Koła Pułkowego, gorliwą pracę w Związku Legjonistów i uważa za pożądane, by każdy legjonista z lat 1914 — 1918, będący członkiem Koła Pułkowego, należał do Związku Legjonistów „jako do stowarzyszenia skupiającego legjonistów i reprezentującego ich na zewnątrz”. Członkowie Koła Pułkowego powinni inicjować i wspierać podejmowane przez Związek Legjonistów prace samopomocy, społeczne i kulturalne oraz „dążyć do ugruntowania stosunków wewnętrznych, opartych na karności ideowej, koleżeńskości i związanej z nią wzajemnej życzliwości legjonistów względem siebie”.

W duchu tych zasad rozwijała się współpraca Związku i Kół Pułkowych, zgodnie z § 7 statutu Legjonowego, głoszącego, iż Związek ma pozostawać w ścisłym kontakcie z Legjonowymi Kołami Pułkowymi.

Istniejąca jednak formalnie dwoistość wywołała w miarę rozwoju Kół Pułkowych, potrzebę racjonalizowania pracy organizacyjnej. Sprawę tę zainicjował Prezes Związku Płk. Sławek na posiedzeniu Rady Naczelnej, odbytem w Krakowie w dn. 6 sierpnia 1935 r. w obecności Gen. Rydza - Śmigłego.

W dniu 21 listopada 1935 r. odbyła się pod przewodnictwem Płk. Sławka wspólna narada wydelegowanych przez Gen. Rydza-Śmigłego, jako Prezesa Legjonowych Kół Pułkowych: Gen. Sławoj-Składkowskiego, Gen. Kruszeńskiego i Płk. Albrechta oraz przedstawicieli Zarządu Głównego Związku: Wiceprezesa Starzaka, Płk. Orskiego, Brzęk - Osińskiego i Mgr. Emila Henisza.

Delegaci rozważyli dotychczasowy stan organizacyjny Związku i Kół Pułkowych oraz wyłonili komisję, której poruczyli przemyślenie i opracowanie pożądaných reform. W skład Komisji weszli Ob. Ob.: Gen. Kruszeński, Płk. Albrecht, Wiceprezes Starzak, Płk. Orski i Mgr. Henisz.

Komisja po szczegółowym zbadaniu zadań spełnianych przez Związek i Koła Pułkowe uznała za wskazane stworzenie jednolitych ram organizacyjnych i w tym duchu opracowała projekt nowego statutu Związku Legjonistów, obejmującego tak obecny Związek, jak i Koła Pułkowe. Statut przewiduje zachowanie w ramach jednej organizacji tak Oddziałów i Okręgów związkowych, jak i Kół Pułkowych, określa wzajemną współpracę oraz pozostawia znaczną samodzielność w spełnianiu rozgraniczonych ściśle zadań. Natomiast władze naczelne będą jednolite dla całej organizacji.

Projekt statutu został przyjęty na posiedzeniu w dniu 24 kwietnia b. r. przez wszystkich delegatów i będzie przedstawiony do uchwalenia XIII Walnemu Zjazdowi Delegatów. Przedtem jeszcze będzie projekt statutu omówiony na Radzie Naczelnej.

Współpraca z innymi organizacjami

Związek Legjonistów, biorąc wszechstronny udział w życiu społecznym, najściślej współpracuje z organizacjami b. wojskowych, zespolonych w Federacji Polskich Związków Obrońców Ojczyzny.

Z racji naszej wspólnej przeszłości niepodległościowej łączymy się w najbliższej i serdecznej współpracy przede wszystkim ze Związkiem Peowiaków. Sprawozdania okręgowe zawierają informacje, wskazujące na istniejące niemal wszędzie w terenie całkowite zżycie się wzajemne i zespolenie w pracy obu bratnich organizacji.

Praca w P. W. ma w szeregach legjonowych dawną tradycję rzetelnego stosunku do tego zagadnienia. Z pośród organizacji P. W. najbliższy nam jest Związek Strzelecki i wielu legjonistów pracuje czynnie nad rozwojem idei strzeleckiej, zajmując w tej organizacji czołowe stanowiska oraz współdziałając w Kołach Przyjaciół Związku

Strzeleckiego. Na apel Komendanta Głównego Związku Strzeleckiego, legjoniści odpowiedzieli gotowością wzmożenia udziału w pracy strzeleckiej oraz serdeczną, braterską współpracą.

Obok Związku Strzeleckiego legjoniści pracują czynnie w organizacjach P. W. specjalnego typu (jak K. P. W., P. P. W.) oraz w szeregu innych organizacyj społecznych znaczenia ogólnie - państwowego, w organizacjach zawodowych i in.

Doroczne Zjazdy Sierpniowe

Ogólny Zjazd Sierpniowy w roku 1934 nie doszedł do skutku, gdyż wobec ogromu klęski powodzi, która nawiedziła wówczas znaczną część kraju Zarząd Główny postanowił odwołać Zjazd zwołany na dzień 4 — 6 sierpnia do Krakowa.

Decyzja ta została powzięta z uwagi na konieczność ześrodkowania wysiłków wszystkich organizacyj społecznych, zwłaszcza b. wojskowych, w kierunku zmniejszenia skutków klęski oraz niesienia pomocy powodziarom.

Cały dochód z rozprzedaży kart zjazdowych Zarząd Główny przeznaczył na pomoc dla powodziarom.

Jednocześnie Zarząd Główny uchwalił i przekazał kwotę zł. 5.000.— do dyspozycji Komitetu Pomocy Ofiarom Powodzi.

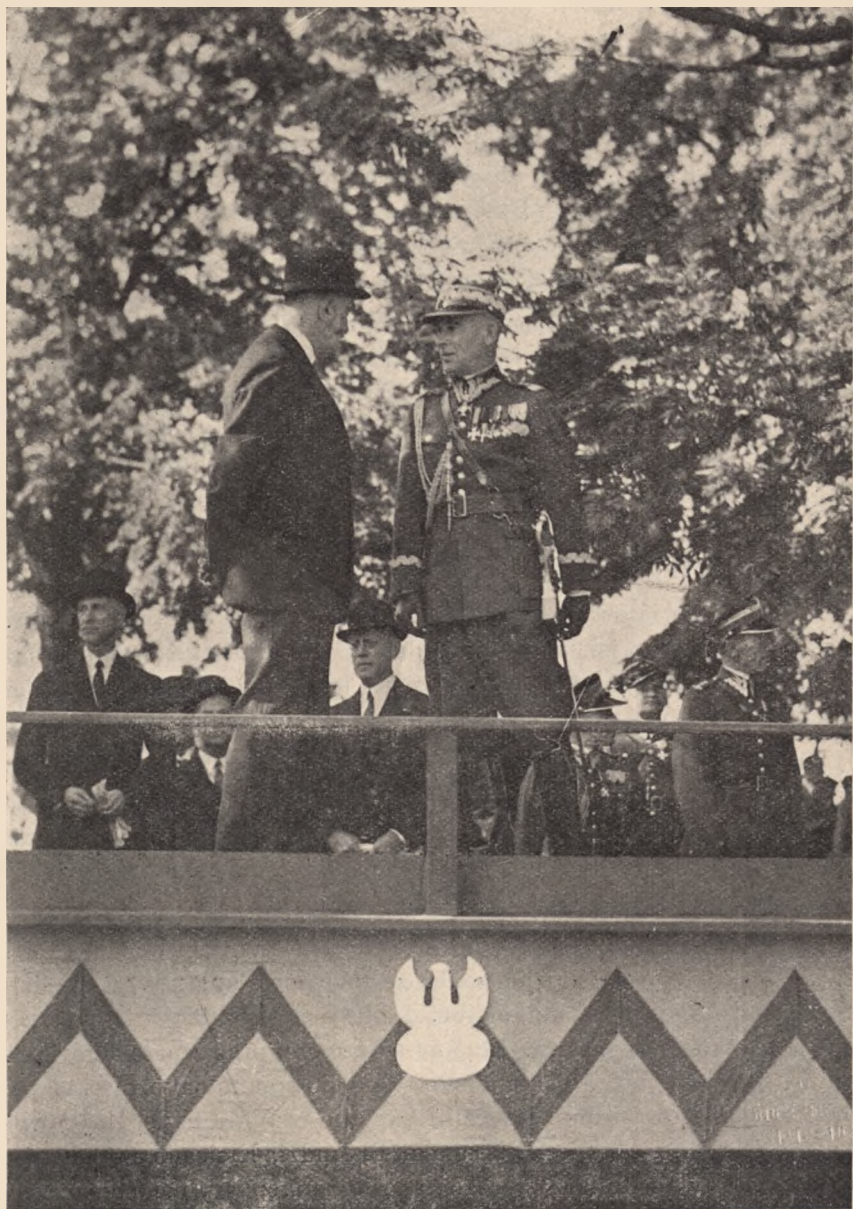
Zamiast Ogólnego Zjazdu odbyło się w Krakowie w dniu 5. VIII. 1934 r. dla uczczenia 20-lecia wymarszu Kadrowki tradycyjne zebranie uczestników Pierwszej Kompanji Kadrowej. W tymże dniu odbyło się poświęcenie miejsca pod budowę Kopca Marszałka Józefa Piłsudskiego, oraz Domu Legjonowego w Oleandrach.

Ogólny Zjazd Sierpniowy w 1935 r. zwołany został wspólnie z Reprezentacją Legjonowych Kół Pułkowych do Krakowa na dzień 6 sierpnia 1935 r. celem zbiorowego złożenia hołdu Komendantowi i sypania Kopca na Sowińcu.

Sprawozdanie ze Zjazdu zawarte w dziale p. t. „Uczczenie Pamięci Marszałka Józefa Piłsudskiego“.

Odnaczenia Krzyżem i Medalem Niepodległości

Dotychczas zaledwie połowa legjonistów, uprawnionych do otrzymania Krzyża lub Medalu Niepodległości uzyskała to odznaczenie. Ponieważ ustawa o nadawaniu Krzyża i Medalu Niepodległości

Generalny Inspektor Sił Zbrojnych Gen. dyw. Edward Rydz - Śmigły i Prezes Zarządu Głównego Płk. Walery Sławek przed defiladą legionistów w czasie Zjazdu Sierpniowego w dniu 6.VIII. 1935 r. w Krakowie.

wygaśła z dniem 31 grudnia 1933 r., przeto obecnie odznaczenie to nie jest nadawane.

Wobec możliwości wznowienia w przyszłości nadawania Zarząd Główny podjął akcję stwierdzenia, czy Komitet Krzyża i Medalu Niepodległości posiada wnioski na wszystkich nieodznaczonych jeszcze członków Związku. W razie stwierdzenia braku Zarząd Główny przedstawia właściwy wniosek. Dotychczas stwierdzono brak w Komitecie wniosków na odznaczenie 288 zweryfikowanych członków Związku, a w 254 przypadkach zaszła potrzeba uzupełnienia wniosków.

Według danych Komitetu Krzyża i Medalu Niepodległości w grupie legionowej zostało dotychczas odznaczonych 12.168 osób Krzyżem i 1.655 Medalem Niepodległości. Zaproponowanych jest jeszcze do odznaczenia Krzyżem 13.060 i Medalem 2.310 spośród osób żyjących. Zmarłych odznaczono Krzyżem 3.001 i Medalem 106 oraz zaproponowano jeszcze do odznaczenia Krzyżem 1.450 i Medalem 256.

Komisja Krzyża Legionowego

Na podstawie uchwał II i III Walnego Zjazdu Związku Legionistów Polskich, oraz po uzyskaniu aprobaty — Pierwszego Marszałka Józefa Piłsudskiego została ustanowiona jedna ogólna dla wszystkich brygad i oddziałów legionowych odznaka „Krzyż Legionowy“.

Do ubiegania się o nią byli uprawnieni oprócz legionistów również peowiacy oraz ci wszyscy, którzy pracowali w organizacjach przygotowawczych przedwojennych: (Związek Strzelecki, Drużyny Strzeleckie, Związek Walki Czynnej i in.) i instytucjach pomocniczych lub też okazali wybitną pomoc Legionom.

Dla załatwienia spraw związanych z przyznaniem odznaki i dla stawiania wniosków na odznaczenie, została powołana przy Zarządzie Głównym Komisja Kwalifikacyjna, składająca się z legionistów, spośród pozostających w czynnej służbie wojskowej oraz z przedstawicieli Związku Legionistów Polskich. Poza tem powołano jako organa pomocnicze Okręgowe Komisje Kwalifikacyjne w Warszawie, Krakowie, Lwowie, Lublinie, Wilnie, Brześciu n/B, Łodzi, Kielcach i Radomiu. Został ustalony formularz zgłoszenia o odznakę, tryb postępowania przy ubieganiu się o nią, zasady kwalifikowania oraz wysokość opłaty za odznakę w kwocie zł. 7.50.

Komisja Kwalifikacyjna rozpoczęła swoją działalność w czerwcu 1925 r., a ostateczny termin składania zgłoszeń o odznakę — po kilka-

krotnych odraczaniach przez Walne Zjazdy Delegatów Zw. Legionistów — został ustalony na dzień 10. IV. 1933 r.

Ponieważ nie wszystkie zgłoszenia były odpowiednio udokumentowane, Komisja Kwalifikacyjna zmuszona była nawiązać kontakt z Archiwum Wojskowem, które podjęło się bezinteresownie sprawdzania uprawnień poszczególnych petentów do ubiegania się o odznakę. Dla ubiegających się zaś o odznakę z tytułu służby w P. O. W., czy też w organizacjach przygotowawczych przedwojennych, okazała się konieczność nawiązania kontaktu z Wojskowem Biurem Historycznym, które w miarę posiadanych materiałów przychodziło w tej sprawie z bezinteresowną pomocą Związkowi. Niemniej jednak w tym trybie postępowania sprawa przyznawania odznak musiała ulegać znacznej zwłoce.

Ogółem otrzymane zgłoszeń			14.291
z tego rozpatrzono		11.791	
nie rozpatrzono z braku opłaty		2.251	
„ jako spóźnione		138	
powtórnych zgłoszeń było		111	14.291
zakwalifikowano do odznaki	10.536		
załatwiono odmownie z braku uprawnień	928		
pozostawiono bez definitywnego załatwienia	327	11.791	
odznakę otrzymało	10.091		
niepodjęte i zwroty pocztowe	445	10.536	11.791

Wobec śmierci Marszałka Piłsudskiego, który zgodnie ze statutem odznaki — posiadał wyłączne prawo nadawania odznaki, Zarząd Główny na posiedzeniu w dniu 20. XI. 1935 r. postanowił pozostawić bez definitywnego załatwienia 327 zgłoszeń, osób, dla których nie możnaby było wydać legitymacyj, podpisywanych uprzednio przez Komendanta.

Obsada stanowisk kierowniczych w Związku

Realizowanej faktycznie oddawna przez Zarząd Główny zasadzie wysuwania na czołowe stanowiska w Związku wyłącznie frontowych legionistów nadał XII Walny Zjazd Delegatów moc formalną, wprowadzając odpowiednie postanowienie do Statutu Legionowego.

W myśl § 17 Statutu stanowiska członków Rady Naczelnej, Zarządu Głównego, prezesów i wiceprezesów Oddziałów i Okręgów oraz delegatów na Zjazdy mogą obejmować wyłącznie legjoniści, którzy pełnili służbę w formacjach i zakładach frontowych, a z pośród innych członków tylko odznaczeni Krzyżem Virtuti Militari. Wyjątki dopuszczalne są tylko za zgodą Rady Naczelnej.

Zasada powyższa została w okresie sprawozdawczym zrealizowana ściśle również w tych, nielicznych zresztą, jednostkach organizacyjnych, które ze względów lokalnych nie zastosowały jej w poprzednim okresie.

Odsłonięcie Pomnika Legionów Polskich w Budapeszcie

W dniu 24 marca 1935 r. odbyło się odsłonięcie Pomnika Legionów Polskich w Budapeszcie, na której to uroczystości obecna była delegacja Zarządu Głównego w osobach Ob. Ob.: Płk. Władysława Beliny - Prażmowskiego, Płk. Tadeusza Procniera i Inż. Edwarda Synka.

W uroczystości odsłonięcia wzięli udział przedstawiciele najwyższych władz węgierskich i szerokie rzesze społeczeństwa węgierskiego.

Hołd oddany żołnierzowi polskiemu, zacieśnia serdeczne węzły istniejące między rycerskim narodem węgierskim, a narodem polskim.

Zarząd Główny złożył gorące podziękowanie Komitetowi Budowy za podjęcie trudu budowy Pomnika Legionów, oraz niezwykle serdeczne przyjęcie naszej delegacji.

Budowa Domu w Oleandrach

Zgodnie z uchwałą Pierwszego Sierpniowego Zjazdu Legjonistów w 1922 r. podjął Zarząd Okręgu Krakowskiego budowę Domu Im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Oleandrach. Zarząd Główny w 1934 r. wyznaczył do Komitetu Budowy swych delegatów w osobach Ob. Ob.: Dr. Władysława Dziadosza i Inż. Leopolda Torunia, a równocześnie poczynił starania, które umożliwiły ukończenie pierwszej części Domu.

Inż. L. Toruń objął z ramienia Zarządu Głównego nadzór techniczny nad dalszą budową Domu w Oleandrach. Budowa pierwszej części Domu została już w sierpniu 1934 r. ukończona i oddana do użytku Związku Legjonistów w Krakowie. Koszta budowy tej części wyniosły około zł. 600.000.—.

Legjonowa Nagroda Przechodnia dla Marynarki Wojennej

Uchwałą XI Ogólnego Zjazdu Legionistów Polskich, odbytego w 1932 r. w Gdyni ufundowana została „Wielka Legjonowa Nagroda Przechodnia“ dla załogi okrętu wojennego polskiego, która w danym roku wykaże największą sprawność.

Nagroda ta w roku 1934 została przyznana O. R. P. „Wicher“, w roku 1935 O. R. P. „Burza“, w roku 1936 powtórnie O. R. P. „Burza“, za najlepsze wyniki, osiągnięte w strzelaniach artyleryjskich dywizjonu kontrtorpedowców.

Rodzina Legjonowa

Uchwałą Zarządu Głównego z dnia 6 czerwca 1935 r., stosownie do §§ 76 i 77 Statutu Legjonowego, utworzono przy Okręgach Związku Legionistów sekcje pomocnicze p. n. „Rodzina Legjonowa“.

Celem Rodziny Legjonowej jest:

- a) organizowanie i udzielanie pomocy materialnej i moralnej dla rodzin b. legionistów,
- b) utrzymywanie tradycji legjonowej i solidarności ideowej wśród rodzin legionistów.

Członkami Rodziny Legjonowej mogą być żony, matki i dzieci (od lat 18) legionistów członków Związku, oraz osoby, które brały udział w akcji legjonowej w latach 1914 — 18.

Organizację Sekcji Rodziny Legjonowej przeprowadzają Zarządy Okręgów Związku. — Rodzina Legjonowa posiada własny regulamin, wydany przez Zarząd Główny.

Koło Plastyków Legjonowych

Wobec zorganizowania się „Kół Plastyków Legjonowych“, w którym przy Okręgu Stołecznym zgrupowani są przedstawiciele architektury, rzeźby, malarstwa i grafiki Zarząd Główny zalecił wszystkim Okręgom i Oddziałom Związku Legionistów, by wszelkie poczynania w zakresie dzieł plastycznych, jak również i zakupywanie rzeźb, obrazów, projektów pomników, urządzanie świetlic i t. p. kierowały celem oceny artystycznej wartości do Koła Plastyków Legjonowych.

Zjazd Referentów Kulturalno-Oświatowych

Dnia 9 marca 1935 r. odbył się w Warszawie w lokalu Zarządu Głównego zjazd okręgowych referentów kulturalno - oświatowych.

Na zjazd przybyli delegaci ze wszystkich Okręgów. — Zjazdowi przewodniczył Ob. Płk. dypl. Tadeusz Różycki - Kołodziejczyk, który wygłosił referat programowy o zadaniach i pracach kulturalno - oświatowych Związku Legionistów.

Sprawozdania i długa rzeczowa dyskusja wykazały, że w wielu Oddziałach praca kulturalno - oświatowa stoi na wysokim poziomie. — Szczegółowe dane zawarte są w części, dotyczącej działalności Okręgów.

Sztandary

Następujące Okręgi i Oddziały posiadają sztandary:

Oddział Biała Bielsko	Oddział Kraków	Oddział Sanok
Okręg Białystok	„ Krasnystaw	„ Siedlce
	„ Krosno	„ Sieradz
Oddział Bochnia	„ Lubartów	„ Siersza
„ Brzeszcze	„ Lublin	„ Skierniewice
„ Brześć n/B.	„ Lwów	„ Sosnowiec
„ Brzozów		„ Szczakowa
„ Chełm Lub.	Okręg Łódź	„ Tarnopol
„ Chrzanów	Oddział Łódź	„ Tarnów
„ Częstochowa	„ Mińsk-Mazow.	„ Tomaszów Lub.
„ Dębica	„ Nowy Sącz	„ Tomaszów Maz.
„ Gorlice	„ Oświęcim	„ Toruń
„ Grodno	„ Pabjanice	„ Wadowice
„ Hajnówka	„ Piotrków	Okręg Warszawa Stołeczna
„ Horochów	„ Płock	Oddział Wieliczka
„ Jaworzno	„ Poznań	Okręg Wilno
„ Jordanów	„ Przemyśl	Oddział Zakopane
„ Kalisz	„ Rabka Zdrój	„ Zamość
„ Kęty	„ Radom	„ Zdobychów
„ Kielce	„ Rybnik	„ Żywiec

Okólniki — Prasa

Począwszy od maja 1934 r. Zarząd Główny wydaje regularnie okólniki, bieżące numerowane, które zawierają najważniejsze zarządzenia organizacyjne, wskazówki dotyczące działalności Związku oraz decyzje w sprawach bieżących.

W okresie 1931/34 wydano okólniki Nr. 1 — 35, a w okresie od 1 maja 1934 do 30 kwietnia 1936 r. Nr. 36 — 62.

Okólniki rozsyła się wszystkim Okręgom i Oddziałom oraz Kom Pułkowym.

Dla ułatwienia orientacji w obszernym materiale, zawartym w wydanych przez Zarząd Główny okólnikach wydał Zarząd Główny skorowidz do okólników.

Oprócz tych okólników Zarząd Główny wydał 6 specjalnych komunikatów Bratniej Pomocy.

Zarząd Główny zalecił Oddziałom wydawanie własnych okólników i większość Oddziałów podjęła regularne wydawanie okólników i dostarczanie ich wszystkim członkom. Okólniki oddziałowe oprócz ogólnych zarządzeń Zarządu Głównego, dotyczących członków, zawierają również zarządzenia lokalnej natury, co ułatwia utrzymywanie ścisłego kontaktu Zarządów z członkami.

W każdym okólniku Zarząd Główny ogłasza wyjątki z pism Marszałka Piłsudskiego, które następnie są ogłaszane w okólnikach oddziałowych.

Związek Legionistów nie wydaje własnego organu prasowego. Natomiast dla wszystkich Okręgów i Oddziałów Zarząd Główny prenumeruje „Gazetę Polską“, oraz czasopismo „Naród i Wojsko“, organ Federacji Polskich Związków Obrońców Ojczyzny. Specjalną instrukcją uregulowano zasady współpracy związkowych referentów prasowych z pismem „Naród i Wojsko“, które ma w każdym numerze dział z życia legionowego.

Sprawy ewidencyjne

a) Weryfikacja członków.

XII Walny Zjazd Delegatów wprowadził do Statutu Legionowego postanowienia, które uzależniły otrzymanie członkostwa Związku Legionistów od zasadniczo co najmniej 6-miesięcznej służby w Legionach Polskich, w okresie pomiędzy 6 sierpnia 1914 r., a kryzysem przysięgowym w lipcu 1917 r.

Na tej podstawie Zarząd Główny zarządził weryfikację członków i polecił przekazanie właściwym organizacjom b. wojskowych tych członków, którzy byli przyjęci do Związku na podstawie poprzedniego statutu, ale nie odpowiadali ustalonym obecnie warunkom członkostwa.

Przy wszystkich Oddziałach powstały specjalne komisje weryfikacyjne. Weryfikacja ogromnej większości członków Związku jest już przeprowadzona całkowicie, t. j. oparta na ścisłych dokumentach, jak oryginalne dowody z czasów służby legionowej i zaświadczenia

Archiwum Wojskowego. Co do pozostałej, niewielkiej liczby członków przeprowadzona jest narazie weryfikacja wstępna aż do otrzymania oryginalnego zaświadczenia Archiwum Wojskowego albo rozstrzygnięcia spraw wątpliwych zgodnie z § 14 Statutu.

Zaznaczyć należy, że wobec licznych wniosków o wydanie zaświadczeń służby legjonowej, Archiwum Wojskowe z trudnością tylko mogło podolać zapotrzebowaniu.

b) Ewidencja członków.

Dla b. legjonistów zweryfikowanych i zakwalifikowanych na członków Zarząd Główny zaprowadził jednolity typ kart ewidencyjnych, zaopatrując wszystkie Oddziały w potrzebne druki. Na podstawie tych wykazów, nadsyłanych stopniowo przez Oddziały została założona przy Zarządzie Głównym centralna kartoteka członków Związku, która posłużyła jednocześnie za podstawę do wydawania legitymacyj członkowskich. Kartoteka ta została zaprowadzona dotychczas dla 5.024 osób i dalsza praca w tym kierunku jest w toku. Mając na względzie trudności, z jakimi musiały spotkać się poszczególne Oddziały przy weryfikacji członków, nawiązał Zarząd Główny współpracę z Komitetem Krzyża i Medalu Niepodległości, który przeprowadzał ostateczne sprawdzanie czasu służby legjonowej członków, a równocześnie badał, czy posiada wnioski na wszystkich nieodznaczonych dotychczas członków Związku. W razie stwierdzenia braku Zarząd Główny składał wniosek (patrz ustęp: Odznaczenia Krzyżem Niepodległości).

c) Wydawanie legitymacyj.

W związku z weryfikacją członków i założeniem kartoteki centralnej uchwalił Zarząd Główny wydać członkom legitymacje nowego typu, zaopatrzone w fotografię i zawierające stwierdzenie czasu służby legjonowej, powiatowej i w Wojsku Polskim, stopień wojskowy, Nr. ewidencyjny Archiwum Wojskowego, oraz posiadane odznaczenia. Legitymacje mają też być podpisane przez właściwe dla członków Koła Pułkowe.

Legitymacje wydawane są kolejno narazie tylko tym członkom, którzy otrzymali Krzyż lub Medal Niepodległości, albo też prawo ich do odznaczenia zostało już stwierdzone przez właściwą podkomisję odznaczeniową.

Wobec przeprowadzenia wstępnego badania w Komitecie Krzy-

za i Medalu Niepodległości wydawanie legitymacyj odbywa się stosunkowo powoli, ale zato legitymacje oraz kartoteka centralna, sprawdzone w Komitecie Krzyża i Medalu Niepodległości mają charakter dokumentalny. Dotychczas wydano 3750 legitymacyj dla członków 74 Oddziałów. Wydawanie przez Zarząd Główny legitymacyj pozostałym członkom jest w toku.

Wobec powolnego tempa wydawania nowych legitymacyj Zarząd Główny zezwolił Oddziałom na wydawanie członkom zweryfikowanym tymczasowych zaświadczeń, stwierdzających przynależność do Związku Legionistów.

d) Ewidencja wdów, sierot i rodziców po b. legionistach.

Zarząd Główny prowadzi ewidencję wdów, sierot i rodziców po b. legionistach (szczegóły zamieszczone są w sprawozdaniu Bratniej Pomocy).

e) Ewidencja legionistów kolejarzy.

Zarząd Główny prowadzi ewidencję zatrudnionych legionistów, pracowników kolejowych, która obejmuje około 2.000 nazwisk.

f) Ewidencja osób, które nie powinny być przyjęte do Związku oraz osób wykluczonych ze Związku.

Zarząd Główny prowadzi specjalną ewidencję tych b. legionistów, którzy nie są członkami Związku, a przyjęcie ich z powodu braku moralnych kwalifikacyj nie jest wskazane. Również Zarząd Główny prowadzi ewidencję osób wykluczonych ze Związku.

Listy osób, objętych zakazem przyjęcia oraz wykluczonych są podawane do wiadomości Okręgów, Oddziałów i Kół Pułkowych.

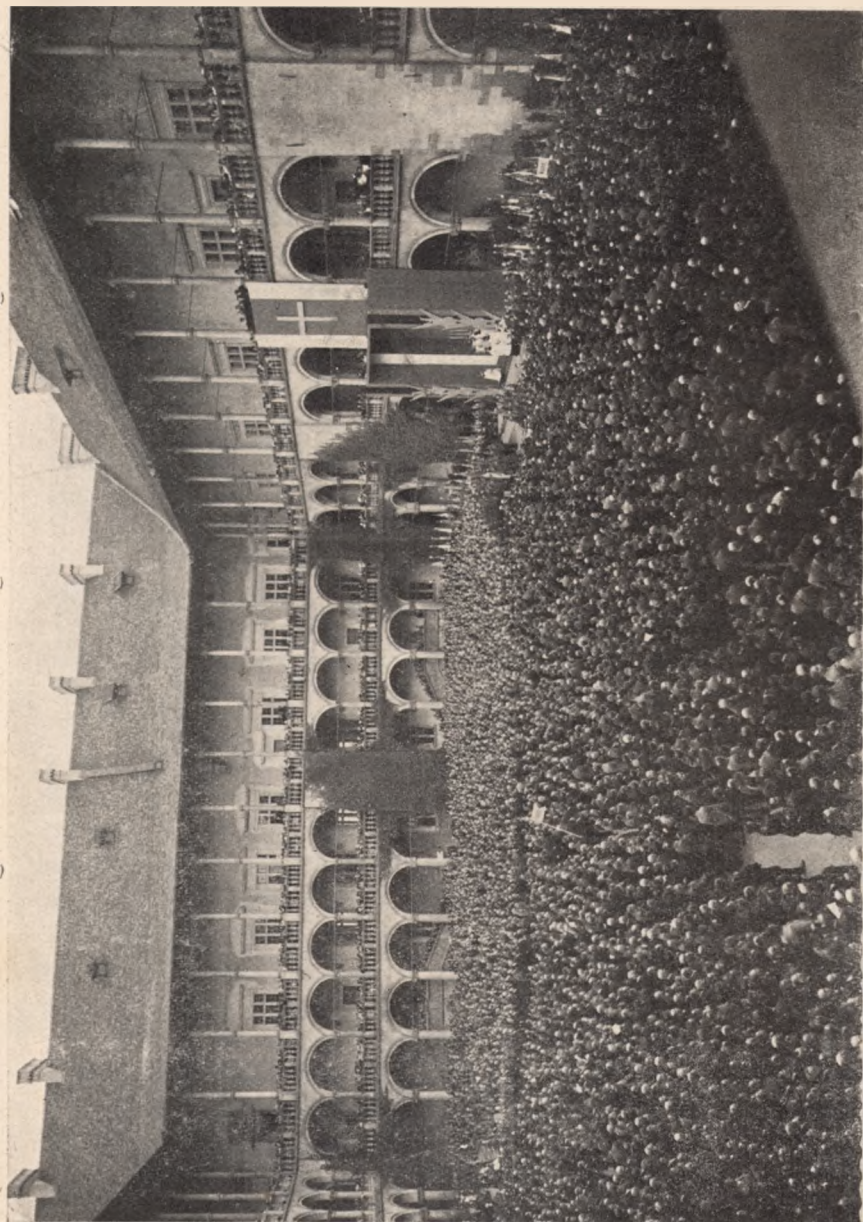
W okresie sprawozdawczym objętych zakazem przyjęć było 12 osób, a ogółem wykluczonych począwszy od okólnika Nr. 1 było 104 osoby. Największą liczbę wykluczonych wykazuje Okręg Stołeczny.

Służba legionistów w armjach obcych

W obowiązujących obecnie przepisach brak jest wyraźnego stwierdzenia, że za służbę w Wojsku Polskiem należy uważać służbę w armjach obcych tych legionistów, którzy bezpośrednio po wystąpieniu z Legionów w związku z kryzysem przysięgowym w 1917 r. lub po rozwiązaniu Legionów w 1918 r. zostali wcieleni do armij obcych.

Ze względu na moralne przedewszystkiem znaczenie tej sprawy Zarząd Główny podjął odpowiednie starania u właściwych władz i ma nadzieję, że w drodze odpowiedniego uzupełnienia przepisów słuszną sprawą zostanie pomyślnie załatwiona.

Za okres tej służby legionistów w armjach obcych wojsko polskie wypłaciło w 1919/20 r. uposażenie (żołd).

Uroczyste Nabożeństwo na dziedzińcu arkadowym Zamku Wawelskiego w dniu Legionowego Zjazdu Sierpniowego 6.VIII.1935 roku w Krakowie.

Biuro Zarządu Głównego—Ilość pism—Godziny urzędowania

Zarząd Główny mieści się w lokalu przy ul. Matejki Nr. 3. — W biurze Zarządu Głównego zatrudnionych jest stale 5 osób personelu w tem 1 woźny.

Z początkiem roku 1936 zostało uporządkowane archiwum złożone z akt, począwszy od roku 1928, które zostały połączone z bieżącą korespondencją. — Zarząd Główny w końcu roku 1935 zmienił zasady prowadzenia kancelarii w ten sposób, że w miejsce dziennika podawczego zaprowadził kartoteki imienne i hasła, pod którymi wszelka korespondencja, danej osoby, lub hasła jest prowadzona stale pod jednym i tym samym numerem łącznie, umieszczona w segregatorach za ubiegłe lata; numer dotyczący danej osoby lub hasła nie zmienia się nigdy. Ułatwia to posiadanie w każdej chwili wszystkich danych odnoszących się do sprawy.

Godziny przyjęć w Zarządzie Głównym były następujące: Sekretarz Generalny — środy i czwartki w godz. 18 — 20, Kierownik Bratniej Pomocy — środy i piątki w godz. 18 — 20. — Biuro Zarządu Głównego czynne jest codziennie w godzinach 10 — 15 i 18 — 20, w soboty godz. 10 — 14.

W okresie sprawozdawczym wpłynęło ogółem w sprawach organizacyjnych i Bratniej Pomocy około 16.000 pism, które zostały załatwione.

Sprawozdanie Głównego Sądu Koleżeńskiego

Skład Głównego Sądu Koleżeńskiego zawiera sprawozdanie administracyjne.

Sąd Koleżeński poprzedniej kadencji przekazał nowemu Sądowi do osądzenia 3 sprawy. W czasie kadencji Sądu wpłynęło 21 spraw, osądzono do dnia 25. IV. 1935 r. ogółem 17 spraw, pozostaje do osądzenia 7 spraw.

Sprawozdanie Bratniej Pomocy

Brak odpowiedniego ustawodawstwa o zaopatrzeniu niezdolnych do pracy b. legionistów i ich rodzin uniemożliwiał przyjęcie im z pomocą przez wyjednanie stałego zaopatrzenia. Dekret Pana Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 3 grudnia 1932 r. (Dz. Ust. Rz. P. Nr. 109, poz. 898) o zaopatrzeniu osób szczególnie zasłużonych oraz o wyjątkowym zaopatrzeniu, nieopartem na innych tytułach prawnych

nie rozwiązywał tej kwestji, gdyż przyznanie zaopatrzenia w drodze łaski Pana Prezydenta Rzeczypospolitej było stosowane w przypadkach niezmiernie rzadkich i wyjątkowych.

Również i ustawa inwalidzka w okresie sprawozdawczym nie dawała niezaopatrzonym korzyści i świadczeń, gdyż swoją moc prawną rozciągała tylko na tych, którzy roszczenia o zaopatrzenie inwalidzkie zgłosili w terminie do dnia 31 grudnia 1930 r.

Bratnia Pomoc Związku Legionistów Polskich musiała wziąć przeto na siebie obowiązek opieki nad wielu legionistami, zupełnie niezdolnymi do pracy, jak również legionistami - inwalidami, którzy mieli warunki do otrzymania ustawowego zaopatrzenia, ale praw swoich nie zgłosili we właściwym terminie.

Oprócz opieki nad samymi legionistami Bratnia Pomoc przejęła również całkowitą opiekę nad rodzinami po poległych i zmarłych b. legionistach, podciągając pod miano rodzin: wdowy, sieroty i rodziców. Los tych osób w większości wypadków był pożałowania godny, gdyż strata jedyne go żywiciela pozostawiała rodziny przeważnie w skrajnej nędzy.

W tych warunkach Bratnia Pomoc wzięła na siebie ciężkie zadanie do spełnienia.

Zdając sobie sprawę, że bez ustawodawczego uregulowania pracy Bratniej Pomocy jest tylko półśrodkiem w ulżeniu niedoli b. legionistów i pozostałych po nich rodzin, zebrany materiał przez Zarząd Główny wykorzystany w dalszej wyteżonej akcji u czynników rządowych w przedmiocie uregulowania sprawy zaopatrzenia i opieki dla tych osób na drodze ustawodawczej. Trudne to zadanie przyszło do spełnienia w okresie gdy Rząd zmuszony był do obniżenia niektórych części preliminarza budżetowego, nie wyłączając działu rent inwalidzkich, emerytur i opieki społecznej. —

Pierwszy wniosek naszego Związku został przez Rząd uwzględniony, gdyż dekretem Pana Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 listopada 1935 r. ogłoszonym w Dz. Ust. Rz. P. Nr. 85, poz. 522 została ogłoszona nowelizacja ustawy inwalidzkiej, a w tem art. 29 tejże ustawy, który przez przeciąg roku 1936 daje możność tak b. legionistom, jakoteż i rodzinom pozostawionym po tychże, zgłaszania roszczeń o zaopatrzenie z tejże ustawy.

Znowelizowanie ustawy inwalidzkiej nie rozwiązywało jeszcze sprawy zaopatrzenia i opieki nad niezdolnymi do pracy. Dlatego też czyniliśmy dalsze starania o wydanie ustawy, któraby objęła tych wszystkich b. legionistów, którzy z mocy ustawy inwalidzkiej korzy-

stać nie będą mogli. I ten wniosek został także przez Rząd uwzględniony przez wydanie w Dz. Ust. Rz. P. Nr. 3, poz. 8 z 1936 r. rozporządzenia Pana Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 13. I. 1936 r. o „Zaopatrzeniu osób szczególnie zasłużonych w walkach o Niepodległość Państwa Polskiego“. Rozporządzenie wykonawcze do tej ustawy jest w opracowaniu Rządu.

Dosłowny tekst tego dekretu podaliśmy w okólniku Zarządu Głównego Nr. 59 z dnia 24. I. 1936 r., zaś nowelizację ustawy inwalidzkiej wraz ze szczegółowymi wskazówkami przy ubieganiu się o zaopatrzenie z powyższych ustaw, podaliśmy w okólniku Nr. 60 z dnia 26. II. 1936 r.

Bratnia Pomoc Związku Legionistów udzielała opieki wszystkim potrzebującym jej legionistom, bez względu na przynależność ich organizacyjną do Związku lub Kół Pułkowych.

Ogólna ilość bezrobotnych zatrudnionych za pośrednictwem Zarządu Głównego przez Opiekuna Głównego w okresie sprawozdawczym wyraża się cyfrą 991.

Dodatknie wyniki w zatrudnieniu bezrobotnych osiągnęliśmy dzięki wysiłkom Opiekuna Głównego Ob. Gen. dyw. Dr. Felicjana Sławoj - Składkowskiego, za co składamy Mu od całego ogółu legionistów wyrazy serdecznej wdzięczności.

Za pośrednictwem Zarządu Głównego w Funduszu Pracy zostało zatrudnionych 522 bezrobotnych, przyczem Fundusz Pracy w okresie zimy zakazał zwalniania legionistów z pracy. Za pomoc okazaną w zatrudnieniu bezrobotnych Zarząd Główny składa serdeczne podziękowanie p. Ministrowi Dolanowskiemu, Dyrektorowi Funduszu Pracy.

Razem zatrudniono 1.513 bezrobotnych legionistów.

Aby dać dokładny przebieg prac dokonanych w okresie sprawozdawczym, osiągnięte wyniki przedstawiamy w kolejnym porządku. Zapoczątkowaniem tej pracy były okólniki wydane dnia 15. XI. 1934 roku za L. dz. 4210/34 B. P., a następnie dnia 24 czerwca 1935 r. za L. dz. 2360/35/B. P., któremi zarządziliśmy rejestrację b. legionistów — niezdolnych do pracy oraz pozostałych po poległych i zmarłych wdów, sierot i rodziców.

Na skutek tych właśnie zarządzeń zaczął dopiero napływać materiał w postaci formularzy ewidencyjnych z wnioskami poszczególnych Oddziałów naszego Związku oraz Kół Pułkowych. Dostarczony wówczas materiał był dowodem świadczącym o konieczności jak najszybszego rozwiązania sprawy zaopatrzenia niezdolnych do pracy

i rodzin b. legionistów. Ogółem na formularzach ewidencyjnych nadesłano nam około 2.500 wniosków. Rozpatrzenie tak olbrzymiego materiału o różnorodnych wnioskach wymagało wiele czasu i pracy. Przy ropytrwaniu materiału zawartego w treści formularzy, przede-wszystkiem badaliśmy, czy nie zachodzą możliwości wyjednania zaopatżenia z mocy ustaw obowiązujących, w szczególności z mocy ustawy inwalidzkiej. Praca ta wydała dodatnie rezultaty, gdyż zgórą w 150-ciu wypadkach uzyskaliśmy pomyślne wyniki przez wyjednanie renty, wznowienie wypłaty renty, podwyższenie renty, bądźto wreszcie korzystną zmianę w orzeczeniach komisji rewizyjno - lekarskiej.

W kilku przypadkach przeprowadzono także z pomyślnym wynikiem sprawy dotyczące zaopatżenia emerytalnego względnie pensji wdowiej z ustawy emerytalnej.

Dopiero w razie stwierdzenia faktycznego ubóstwa i niemożliwości wyjednania zaopatżenia ustawowego, w miarę posiadanych funduszów, Bratnia Pomoc udzielała pomocy w postaci miesięcznych zapomóg pieniężnych. Pomoc ta udzielana była tylko na wniosek Oddziałów lub Kół Pułkowych przez specjalnie wyłonioną Komisję pod przewodnictwem Kierownika Bratniej Pomocy Zarządu Głównego.

Forma pomocy w postaci zapomóg miesięcznych nie rozwiązała jednak problemu zabezpieczenia egzystencji niezdolnych do pracy oraz rodzin b. legionistów, gdyż zapomogi te są zbyt minimalne i przyznawane są przejściowo w miarę posiadania funduszów.

Gdy chodzi o opiekę w zakładach opiekuńczych na koszt Skarbu Państwa przedstawiłmy Ministerstwu Opieki Społecznej 103 wnioski, a to: w 65 sprawach o umieszczenie sierot w zakładach, w 7 sprawach o umieszczenie b. legionistów - inwalidów wojennych w Domu Inwalidów we Lwowie,

w 19 sprawach o umieszczenie b. legionistów nieinwalidów wojennych; lecz niezdolnych do pracy w Domu Inwalidów we Lwowie,

w 1 sprawie o umieszczenie b. legionistki w domu dla starców,

w 2 sprawach o umieszczenie wdów po b. leg. w domu dla starców,

w 1 sprawie o umieszczenie ojca po b. leg. w domu starców,

w 8 sprawach o umieszczenie matek po b. leg. w domu dla starców.

Jakkolwiek wszystkie nadesłane przez Oddziały nasze i Koła Pułkowe wnioski o umieszczenie sierot w Zakładach Opiekuńczych przedstawiłmy M. O. Społ., nie wszystkie jednak zostały przychylnie załatwione, albowiem M. O. Społ. stoi na stanowisku, że dzieci, które nie

należą do kategorii sierot zupełnych, lecz posiadają opiekę w osobie jednego z rodziców w szczególności matki, nie należy rozłączać z rodziną, gdyż zdaniem Ministerstwa, jest to szkodliwe tak pod względem społecznym jakoteż i wychowawczym.

Gdy chodzi o Kolegów, przebywających już w Domu Inwalidów we Lwowie, to według posiadanych informacji, Koledzy ci wyrażają wielkie zadowolenie, że znaleźli właściwą i należną im opiekę.

Do jednych z najtrudniejszych kwestyj dotąd nieuregulowanych, to sprawa leczenia szpitalnego oraz sprawa leczenia chorych na gruźlicę w sanatorjach. Wprawdzie Ministerstwo Spraw Wojskowych wydało rozkaz o przyjmowaniu do leczenia b. legjonistów w szpitalach wojskowych, to jednak koszty wyżywienia i leczenia według norm jak dla podoficerów zawodowych w przeważnej części, zmuszony był pokrywać sam Związek.

Z powodu likwidacji Sanatorium w Rajczy i otwarcia nowego Sanatorium w Otwocku o zmniejszonej ilości łóżek i wobec stałego zapełnienia tego sanatorium przez osoby wojskowe, Departament Zdrowia M. S. Wojsk. nie jest w możności uwzględniać wszystkich prośb o leczenie w temże Sanatorium członków naszych chorych na gruźlicę, których liczba nie maleje, a przeciwnie w ostatnich czasach wzrasta do poważnej liczby.

Dzięki życzliwości Pana Wiceministra Spraw Wojskowych Gen. Dr. Sławoj - Składkowskiego w roku bieżącym Ministerstwo Spraw Wojskowych oddało do dyspozycji naszego Związku cały obiekt dawnego sanatorium w Rajczy, które po gruntownej przeróbce zamienione zostało na Dom Wypoczynkowy dla b. legjonistów, nieobciążonych żadnymi chorobami infekcyjnymi.

Przy sprawozdaniu z dokonanych prac przez Bratnią Pomoc, Zarząd Główny z uznaniem podnosi zasługi: Ob. Kpt. Adama Adamskiego, któremu składamy serdeczne podziękowanie za Jego pełną poświęcenia i owocną pracę, jaką oddał od początku 1935 r. na stanowisku Zastępcy Kierownika Bratniej Pomocy Zarządu Głównego, oraz Ob. Jakóba Ciszewskiego, który wszystkie sprawy, dotyczące zaopatrzenia inwalidzkiego, sprawy pomocy materialnej, jak również zaopatrzenia z mocy ustawy o szczególnie zasłużonych, osobiście opracowywał bezinteresownie, poza swoją pracą w Zarządzie Głównym Związku Inwalidów Wojennych, co w dużej mierze przyczyniło się do usprawnienia i szybkiego załatwienia spraw tych przez Zarząd Główny Związku Legjonistów i za co składamy Mu również serdeczne podziękowanie.

W okresie sprawozdawczym Bratnia Pomoc udzielała: a) doraźne zapomogi, b) jednorazowe zasiłki w wypadkach nadzwyczajnych, c) ponosiła koszty leczenia b. legionistów w szpitalach i sanatorjach.

Okręgi: Kielce, Kraków, Lublin, Lwów, Sosnowiec i Warszawa Woj. otrzymywały stałą pomoc na akcję dożywiania dzieci.

Niezależnie od tego Zarząd Główny dopomagał w urządzaniu kolonij letnich, oraz przychodził z pomocą najbardziej w okresach świątecznych.

Stale miesięczne zapomogi otrzymywało: 138 b. legionistów niezdolnych do pracy, 153 wdów, 11 sierot i 209 rodziców po nich.

W sprawozdaniu finansowem objęte są wydatki Bratniej Pomocy ze zwyczajnych wpływów Związku.

Pozatem Kierownik Bratniej Pomocy współpracował w uzyskaniu pomocy dla Opiekuna Okręgowego m. st. Warszawy, który prowadzi brygadę pracy, zatrudniając doraźnie około 200 osób miesięcznie.

Wszystkie te wysiłki i prace tylko częściowo rozwiązały zagadnienie usunięcia bezrobocia i sprawę opieki nad legionistami.

Warunki ekonomiczne i trudności, w jakich znajduje się Państwo, uniemożliwiły rozwiązanie tych zagadnień w całości.

Czeka nas zatem dalsza praca i wysiłki, bo znajduje się jeszcze bardzo wielka ilość bezrobotnych legionistów i duża ilość potrzebujących opieki.

Musimy zjednoczonym wysiłkiem stanąć do dalszej pracy o zabezpieczenie słusznych warunków bytu wszystkim legionistom i ich rodzinom.

Sprawozdanie gospodarcze

Zarząd Główny w okresie sprawozdawczym za rok 1934 i 1935 nie partycypując w dochodach płynących ze składek członkowskich, całą swą politykę finansową oparł na przedsiębiorstwach handlowych, zajmujących się sprzedażą wyrobów monopoli państwowych. Uchwały zaś ostatniego Walnego Zjazdu Delegatów, zmierzające do scentralizowania gospodarczych działań Związku, zdały swój egzamin życiowy pomimo zastrzeżeń ze strony niektórych Oddziałów Związku, uważających centralizację za ukrócenie ich samodzielności.

Praktyczny rezultat skupienia i ujednastajnienia gospodarczych działań Związku, jak również ustawiczna kontrola przedsiębiorstw, wyraziła się przede wszystkim w całkowitej spłacie długów, sięgają-

cych kwoty zł. 50.242,95, a powstałych w latach ubiegłych wskutek nadużyć popełnionych przez nieuczciwych kontrahentów, oraz w utrzymaniu dochodów na poziomie możliwie najwyższym. To ostatnie było największą troską Komisji Gospodarczej, zważywszy, że wszelkie wpływy z przedsiębiorstw rozdzielane są proporcjonalnie na poszczególne Okręgi, zapewniając tymże minimum stałych dochodów na pokrycie nieodzownych wydatków administracyjnych. Kilkakrotna jednak reorganizacja systemu sprzedaży wyrobów monopolowych i obniżka prowizji handlowej uszczupliły w znacznym stopniu dochody Związku, na skutek czego Komisja Gospodarcza wystąpiła do Dyrekcji Państwowego Monopoliu Spirytusowego o przydzielenie Związkowi niektórych większych hurtowni spirytusowych. Starania te zostały uwieńczone pomyślnym wynikiem i Zarząd Główny otrzymał trzy większe hurtownie spirytusowe, z których wpływy zrównoważyły zmniejszone dochody z hurtowni tytoniowych i solnych. Zaznaczyć należy, że wszystkie obecnie prowadzone przedsiębiorstwa pod firmą Związku są oparte: 1) na pełnej gwarancji materialnej prowadzących poszczególne hurtownie, 2) wszystkie Dyrekcje Monopoli Państwowych, oraz ich ekspozytury terenowe w okresie sprawozdawczym nie miały żadnych zastrzeżeń co do prowadzenia i porządków, panujących w hurtowniach, a będących własnością Związku.

W chwili obecnej Związek posiada: 11 hurtowni soli, 9 tytoniowych i 6 spirytusowych, a dla zobrazowania dochodów płynących z powyższych hurtowni, oraz stosunku wpływów do wydanych Okręgom subwencji, przedkłada się poniższe zestawienia roczne poczynając od 1928 do 1935 r.

W Y K A Z

wpływów z przedsiębiorstw i subwencji wydanych za 1928 — 1935 r.

W Y S Z C Z E G Ó L N I E N I E									
	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	R a z e m
1 <u>Wpływy z przedsiębiorstw:</u>									
a) hurtownie solne . . .	—	31684 50	40260 08	39242 25	83800 83	74658 92	42103 46	27633 77	339383 81
b) " tytoniowe. .	1620 78	11970 71	50540 44	70634 68	54234 —	43066 81	32850 80	35861 06	300779 28
c) " spirytusowe.	—	—	—	—	—	—	27806 56	44700 —	72506 56
R a z e m	1620 78	43655 21	90800 52	109876 93	138034 83	117725 73	102760 82	108194 83	712669 65
2 <u>Subwencje wydane Okręgom:</u>									
	—	13650 —	21500 —	59947 50	83869 98	47481 30	54005 20	44500 —	324953 98

Bilans zamknięcia w

STAN CZYNNY

	Zł. i gr.
1. Kasa	0,31
2. Pocztowa Kasa Oszczędności w Warszawie, konto 7822	14.343,52
3. R-k Oszczędności w P. K O. (na książeczce) . . .	92.162,64
4. Udziały w innych organizacjach	210,—
5. Dłużnicy	117.305,46
6. Papiery Procentowe — Pożyczka Narodowa . . .	4.740,—
7. Ruchomości	6.895,86
8. Sumy Przechodnie	136.—
9. Gwarancje Otrzymane	43.485,—
	279.278,79

Rachunki strat i zysków za

W-N

		Zł. i gr.	Zł. i gr.
1934 grud. 31	Ruchomości		
	10 proc. na amortyzację	667,22	
	Krzyż Legionowy — wpłaty przeniesienie salda	1.034,07	
	Koszty ogólne przeniesienie salda	37.282,72	
	Subwencje wydane przeniesienie salda	54.005,20	
	Krzyż Legionowy — koszty przeniesienie salda	1.670,80	94.660,01
	Zysk		7.969,73
			102.629,74

dniu 31 grudnia 1934 r.

STAN BIERNY

	Zł. i gr.
1. Kapitał	133.146,85
2. Wierzyciele	57.956,49
3. Likwidacja hurtowni tytoniowej we Lwowie . . .	22.046,38
4. Sumy Przechodnie	14.674,34
5. Depozyty	43.485,—
6. Zysk	7.969,73
	279.278,79

czas od 1.I. 1934 r. do 31.XII. 1934 r.

MA

1935 grud. 31	Przedsiębiorstwa	Zł. i gr.	Zł. i gr.
	przeniesienie salda :	80.236,66	
	Bratnia Pomoc		
	przeniesienie salda	13.431,51	
	Składowki	116,25	
	Nadzwyczajne	460,78	
	Procenty	2.602,67	
	Sumy Zjazd.	5.781,87	102.629,74
			102.629,74
1935 stycz. 1	Zysk		7.969,73

Bilans zamknięcia w

STAN CZYNNY

	Zł. i gr.
1. Kasa	0,31
2. Pocztowa Kasa Oszczędności w Warszawie	16.840,38
3. R-k Oszczędnościowy w P.K.O. (na książeczce)	103.908,55
4. Dłużnicy	35.893,59
5. Papiery Procentowe Pożyczka Narodowa norm. wart. zł. 5.000.— + -	4.740,—
6. Ruchomości	6.462,03
7. Nieruchomości	2.095,89
8. Udziały w innych organizacjach	210,—
Strata za 1925 r.	2.022,70
	172.173,45

Sumy poza

1. Sumy Rewindykcyjne	48.641,65
2. Gwarancje otrzymane	42.729,—
	91.370,65

R-k strat

W-N

		Zł. i gr.	Zł. i gr.
1935 grud. 31	Przeniesienie salda r-ków		
	Koszty ogólne	37.128,57	
	Subwencje wydane	44.500,—	
	Krzyż Legionowy	1.189,10	
	Prenumerata pism	3.756,70	
	Nadzwyczajne	9.398,65	
	Sumy Zjazdowe	379,—	96.352,02
	Odszkodowanie Br. Mucha		4.500,—
	Zredukowanie długu St. Fleszara		10.698 40
	10 proc. na amortyzację ruchomości		689,59
			112.240,01
1936 stycz. 1	Strata za 1935 r.		2.022,70

dniu 31 grudnia 1935 r.

STAN BIERNY

	Zł. i gr.
1. Kapitał	92.474,93
2. Wierzyciele	27.809,78
3. Likwidacja b. hurtowni tytoniowej we Lwowie . .	22.552,82
4. Sumy Przechodnie	29.335,92
	172.173,45

bilansowe

1. Rezerwa na spłatę sum rewindykacyjnych	48.641,65
2. Depozyty	42.729,—
	91.370,65

i z y s k ó w

MA

		Zł. i gr.	Zł. i gr.
1935 grud. 31	Przeniesienie salda r-ków		
	Przedsiębiorstwa	91.330,41	
	Bratnia Pomoc	17.990,22	
	Procenty	896,68	110.217,31
	Strata za 1935 r.		2.022,70
			112.240,01

Sprawozdanie

Główniej Komisji Rewizyjnej Związku Legionistów Polskich
za okres 1934 – 1935 r.

Główna Komisja Rewizyjna Związku Legionistów Polskich, w osobach niżej podpisanych, działając na podstawie Statutu Związku, odbyła w okresie 1934 i 1935 r. szereg posiedzeń celem sprawdzenia ksiąg i bilansów Zarządu Głównego.

Główna Komisja Rewizyjna sprawdziła przedstawione przez Zarząd Główny bilanse Związku, a mianowicie bilans na dn. 31 grudnia 1934 r. zamykający się sumą zł. 279.278,79, oraz bilans na dzień 31-go 1935 r., zamykający się sumą zł. 172.173,45, jak również odnośne sprawozdania finansowe za rok 1934 i 1935 stwierdzają zgodność poszczególnych pozycji bilansów i sprawozdań z zapisami w księgach buchalteryjnych.

Główna Komisja Rewizyjna dokonała wrywkowej kontroli rachunkowości, stwierdzając, że wybrane wrywkowe pozycje kasowe i memorjałowe są należycie udokumentowane i poparte dowodami.

Stan faktyczny kas na dzień 31 grudnia 1934 r. wyniósł zł. 14.557,89, a na dzień 31 grudnia 1935 r. zł. 17.558,43.

Ogólna suma obrotów za rok 1934 wyniosła 140.266,15, a za rok 1935 zł. 144.749,09.

Wydatki za rok 1934 wyniosły zł. 132.296,42 według następującego rozliczenia:

1) komorne, opał, światło, telefony	Zł. 6.085,88
2) wynagrodzenia pracowników biura	16.597,00
3) wydatki kancelaryjne, portorja, druk legitymacyj i statutu	7.571,77
4) zasiłki, przejazdy i wyżywienie bezrobotnych	3.736,49
5) subwencje Okręgom i in.	54.005,20
6) wydatki różne	7.289,72
7) koszty prowadzenia przedsiębiorstw	22.524,13
8) wydatki na Krzyż Legionowy	2.704,87
9) prenumerata pism	2.701,00
10) wydatki na Walnym Zjeździe Delegatów i Ogólnym Zjeździe Sierpniowym, wydawnictwa jednodniówki i druki	8.500,23
11) wypłacone odsetki od kaucji gotówkowych	580,10

Wydatki za rok 1935 wyniosły zł. 125.576,81 według następującego rozliczenia:

1) komorne, opał, światło, telefony	Zł. 8.454,22
2) wynagrodzenia pracowników biura	„ 17.630,00
3) wydatki kancelaryjne, portorja, druki	„ 6.863,68
4) zasiłki, przejazdy i wyżywienie bezrobotnych	„ 12.044,70
5) subwencje Okręgom i in.	„ 44.500,00
6) wydatki różne	„ 7.547,72
7) wydatki w związku z sypaniem Kopca Marszałka w Krakowie	„ 7.033,90
8) koszty prowadzenia przedsiębiorstw	„ 16.356,39
9) wydatki na Krzyż Legionowy	„ 1.389,50
10) prenumerata pism	„ 3.756,70

Zadłużenie Związku powstałe w poprzednich okresach budżetowych, poczynsz od roku 1928 za Hurtownię Soli w Będzinie, Lublinie, Starym Samborze i Stanisławowie w wysokości zł. 50.242,95 zostało w okresie 1934 i 1935 r. spłacone oraz odpisano na rachunek strat kwotę zł. 10.698,40 jako zbonifikowaną należność za Hurtownię Soli w Lublinie.

Komisja Rewizyjna przekłada niniejszem Walnemu Zebraniu Delegatów bilanse do przyjęcia i proponuje udzielenie Zarządowi Głównemu — absolutorjum.

Warszawa, dn. 24. IV. 1936 r.

Członkowie:

- (—) *Adolf Abram*
- (—) *Dr. Leon Barysz,*
- (—) *Tadeusz Łakociński,*
- (—) *Władysław Piaskiewicz,*
- (—) *Marjan Węgrzynowski.*

(—) *Stanisław Węglewski,*
Przewodniczący Gł. Kom. Rew.

Działalność Okręgów

**Działalność Okręgów obejmuje okres sprawozdawczy
od 1. III. 1934 r. do 29. II. 1936 r.**

OKRĘG BIAŁYSTOK.

Prezesem Okręgu jest Ob. Dr. Adam Piasecki, wiceprezesem Ob. Mjr. Piotr Perucki, sekretarzem Ob. Władysław Kępa, skarbnikiem Ob. Feliks Biernacki, członkami Ob. Ob.: Stanisław Zamorski, Kazimierz Zulauf i Antoni Radziszewski.

W skład Okręgu wchodzi 7 Oddziałów: Białystok, Prezes Ob. Mjr. Piotr Perucki, Grodno, Hajnówka, Prezes Ob. Franciszek Grychowski, oraz Łomża, Sokółka, Suwałki i Wołkowysk — i Płacówka Łapy.

Przy Zarządzie Okręgu czynne są dwie sekcje, a mianowicie: sekcja społeczna i sekcja bratniej pomocy. — Tak Zarządy Okręgu i Oddziałów, jak i liczni legjoniści biorą wybitny udział w pracy społecznej, politycznej i gospodarczej. — Szczególnie aktywny jest udział w pracach bratnich organizacyj, jak Związek Strzelecki, Związek Rezerwistów, Federacja i t. p., w których legjoniści zajmują niejednokrotnie stanowiska kierownicze.

Zamierzone jest przeniesienie biur Okręgu i Oddziału Białostockiego do nowego lokalu, w którym ma być urządzona świetlica wraz z czytelnią, oraz w okresie zimowym byłaby uruchomiona herbaciarnia.

Okręg Białostocki nie posiada bezrobotnych członków. — Na terenie Okręgu znajduje się 5 wdów po b. legjonistach, które posiadają częściowe zaopatrzenie, a pozatem co pewien czas korzystają z materialnej pomocy Związku.

Wpływy kasowe za okres 1. III. 1934 r. do 29. II. 1936 r. łącznie z saldem początkowym wynosiły zł. 4.512,13. — Rozchody kasowe zł. 4.299,65. — Stan kasy na dn. 29. II. 1936 r. wynosił zł. 212,48.

Z Oddziałów wybijają się w działalności Oddziału w Białymstoku i Grodnie.

OKRĘG BRZEŚĆ n/B.

Prezesem Okręgu Podlasko - Poleskiego w Brześciu n/B. jest od szeregu lat Ob. Bolesław Frydrychowicz, wiceprezesem Ob. Piotr Olewiński, sekretarzem Ob. W. Szwarebart, skarbnikiem Ob. Inż. Tadeusz Moliński, członkami Ob. Ob.: Zygmunt Jakowicki, Jerzy Budziński, Ta-

deusz Dołęga Kamiński, Mjr. Ludwik Skibiński i Stefan Bednarczyk. W skład Okręgu wchodzi 6 Oddziałów i 4 Placówki, a to: Brześć n/B. Prezes Ob. Inż. Tadeusz Moliński, Dawidgródek — Prezes Ob. Stefan Bednarczyk, Kobryń — Prezes Ob. Michał Piółunkowski, Pińsk — Prezes Ob. Tadeusz Dołęga - Kamiński, Prużana — Prezes Ob. Wacław Jonasz, Sarny — Prezes Ob. Józef Zbik, — Placówki: Drohiczyn Poleski, Kamień Koszyrski, Kosów Poleski i Luniniec.

Na terenie całego Okręgu rozwija się pomyślna współpraca Związku z pokrewnymi organizacjami społecznymi, gospodarczymi, kulturalno - oświatowymi, a przede wszystkim organizacjami b. wojskowych. — W pierwszym rzędzie legjoniści pracują w Federacji Polskich Związków Obrońców Ojczyzny, na czele której stoi Ob. Płk. Wacław Biernacki, a wiceprezesem jest Ob. Bolesław Frydrychowicz, oraz w Związku Strzeleckim i Związku Osadników Wojskowych. — Prezes Okręgu Związku Legjonistów jest prezesem Wojewódzkiego Komitetu Porozumiewawczego Organizacji Społecznych, instytucji mającej na celu koordynowanie wysiłków organizacji społecznych.

Dzięki wybitnemu udziałowi w pracy społecznej uzyskali legjoniści liczne mandaty do Rad gminnych i miejskich, a następnie stanowiska wójtów, burmistrzów i członków Zarządów gmin i miast. — Podjęto akcję budowy Mauzoleum w Wysoko - Litewskim — w miejscu bitwy legjonowej w roku 1915. — Zarząd Okręgu posiada na ten cel kwotę zł. 1.338,61 przelanych przez Związek Obrońców Kresów Wschodnich.

Na terenie Okręgu było 86 bezrobotnych legjonistów, jednak dzięki wydatnej pomocy P. Wojewody Poleskiego, Funduszu Pracy i Opiekuna Okręgowego Ob. Płk. Kosiby Adama zlikwidowano tak znaczne bezrobocie niemal zupełnie. — Dla pozostających jeszcze bez pracy Związek ma nadzieję otrzymania jej w najbliższej przyszłości.

Za okres sprawozdawczy dochody wynosiły zł. 7,451,21 — dochody zł. 7,429.56. Stan kasy na dzień 29. II. 1936 r. wynosił zł. 21,65.

Z oddziałów najbardziej aktywny jest Oddział w Brześciu n/B. Posiada dobrze wyposażoną własną świetlicę, w 1935 r. ufundował sztandar (jeszcze nie poświęcony) i umundurował poczet sztandarowy. Poza udziałem w pracy społecznej rozwijał wewnętrzne życie towarzyskie wśród członków i ich rodzin.

Również szczególnie czynny jest Oddział w Sammach, który między innymi rozpoczął akcję budowy Domu Legjonowego.

OKRĘG KATOWICE.

Prezesem Okręgu Śląskiego w Katowicach jest Ob. Dr. Kazimierz Nieć, wiceprezesem Ob. Ob.: pł. Stefan Popiel i mjr. rez. Józef Płonka, sekretarzem Ob. kpt. rez. Tadeusz Karbowski, skarbnikiem Ob. Robert Ogorzał, członkami Ob. Ob.: Inż. Józef Wesołowski i Dr. Vilim Francić.

W skład Okręgu wchodzi 6 Oddziałów i 1 Placówka a to: Cieszyń — Prezes Ob. mjr. rez. Józef Płonka, Chorzów — Prezes Ob. Mieczysław Tura, Katowice — Prezes Ob. Inż. Józef Wesołowski, Pszczyna, Rybnik — Prezes Ob. Dr. Edward Wisłocki, Tarnowskie Góry. — Placówka: Wisła. W stadjum organizacji Placówki: w Goleszowie, Ustroniu, Bielsku i Zebrzydowicach.

Okręg współpracuje przedewszystkiem ze Związkiem Rezerwistów i Związkiem Strzeleckim, w których wielu legionistów zajmuje kierownicze stanowiska.

W dn. 6 i 7 października 1935 r. odbyła się staraniem Zarządu Oddziału w Tarnowskich Górach uroczystość Święta Legionowego połączona z przemianowaniem ul. Kolejowej na ul. Im. Marszałka Józefa Piłsudskiego, ul. Przemysłowej na ul. Legionów i ul. Parkowej na Im. Gen. Bronisława Pierackiego. W uroczystości tej, jako przedstawiciel Zarządu Głównego wziął udział Ob. Płk. dypl. Tadeusz Różycki - Kołodziejczyk.

Na terenie Okręgu znajduje się 35 członków bezrobotnych, a likwidacja bezrobocia natrafia na znaczne trudności z powodu specyficznych miejscowych stosunków. Opiekę nad wdowami i sierotami sprawuje Rodzina Legionowa. — Związek opiekuje się 4-ma niezdolnymi do pracy legionistami, którym przyznaje stałe zasiłki.

Na terenie Okręgu istnieje 5 świetlic legionowych (Katowice, Chorzów, Rybnik, Tarnowskie Góry i Pszczyna), 2 biblioteki (Katowice i Rybnik).

Za okres sprawozdawczy dochody wynosiły zł. 4.853,13 — dochody zł. 3.898,20. Stan kasy na dzień 29. II. 1936 r. wynosił zł. 954,93. Majątek Okręgu na dn. 1 marca wynosił zł. 2.382,93.

OKRĘG KIELCE.

Prezesem Okręgu Kielckiego jest Ob. Płk. Bolesław Ostrowski, wiceprezesami Ob. Ob.: Józef Nowachowicz i Jan Władysław Lemański, sekretarzem Ob. Gustaw Kobylecki, skarbnikiem Ob. Jan Delorm,

członkami Zarządu Ob. Ob.: Wiktor Mauzagen, Kpt. Jan Ostachowski, Stefan Wojnar - Byczyński, Wiktor Lamot i Inż. Antoni Wyporek.

W skład Okręgu wchodzi 14 Oddziałów i 1 Placówka, a to: Busko - Zdrój — prezes Ob. Kazimierz Szaszewski, Jędrzejów — prezes Ob. Gabin Nurczyński, Kielce, Końskie, Kozienice — prezes Ob. Stanisław Rawicz - Mittelstaedt, Miechów — prezes Ob. Stanisław Markiewicz, Opatów, Opoczno — prezes Ob. Tadeusz Górski, Ostrowiec — prezes Ob. Leon Leonciński, Pińczów — prezes Ob. Wiktor Lamot, Pionki — prezes Ob. Jan Prot, Radom — prezes Ob. Józef Nowachowicz, Skarżysko — Kamienna, Starachowice — Wierzbnik — prezes Ob. Antoni Wyporek. — Placówka: Sandomierz.

Okręg w Kielcach połączono ze zlikwidowanym Okręgiem w Radomiu z uwagi na to, że oba te Okręgi ciążyły ku sobie organizacyjnie i obejmują teren tego samego województwa.

Zarząd Okręgu bierze udział we wszystkich pracach społecznych, politycznych i gospodarczych na miejscowym terenie, utrzymując stały kontakt z organizacjami P. O. W., Stowarzyszeniem b. Więźniów Politycznych, Związkiem Strzeleckim, Związkiem Rezerwistów i Inwalidów Wojennych. Przy Zarządzie Okręgu czynne są sekcje: kulturalno - oświatowa i prasowa, które w okresie sprawozdawczym zorganizowały szereg obchodów, odczytów i t. p. — Na terenie Okręgu posiadają 4 Oddziały własne świetlice, inne zaś korzystają z świetlic wspólnych z innymi organizacjami. — Obecnie na terenie Okręgu poszczególne Oddziały organizują wystawę pamiątek walk o Niepodległość.

Staraniem komitetu wyłonionego przez Związek Legionistów i Peowiaków w Końskich urządzona została wystawa pamiątek z walk o Niepodległość Polski w latach 1905 — 1920.

Uroczyste otwarcie wystawy nastąpiło w dniu 4 listopada 1934 r. Wystawa obejmowała dokumenty rękopiśmienne i drukowane, książki, wydawnictwa wojskowe i obozowe, plakaty, odezwy, odznaczenia wojskowe i legionowe, żetony, medale, odznaki formacyj legionowych, mundury legionowe, broń, pamiątniki, nekrologi, fotografie, pamiątniki z więzień i t. p.

Zbiory te pochodziły wyłącznie od osób prywatnych, zamieszkających w Końskich i okolicy, które osobiście bezpośrednio lub pośrednio brały udział w tych walkach na tamt. terenie.

Wielka liczba bezrobotnych na terenie Okręgu została przeważnie zatrudniona, jednak w znacznej części tylko przy robotach sezonowych. Okręg posiada w opiece 100 wdów i sierot, którym stara się

przyjść z pomocą przez udzielanie zapomóg, a 30 wdów umieścił w fabrykach. Likwidację bezrobocia utrudnia sezonowy charakter robót oraz niskie wynagrodzenie.

W okresie sprawozdawczym przychody wraz z saldem początkowym zł. 3.241,86 wynosiły zł. 35.696,99, rozchody zł. 30.542,61. — Saldo na 1. III. 1936 r. wynosiło zł. 5.154,38. — Inwentarz Okręgu przedstawia wartość około zł. 2.000. —

Z Oddziałów szczególnie czynne są Oddział Pionki, Starachowice — Wierzbnik, Ostrowiec i Radom.

OKRĘG KRAKÓW.

Prezesem Okręgu Krakowskiego jest Ob. Dr. Mikołaj Kwaśniewski, a w skład Zarządu wchodzi Ob. Ob.: Dr. Franciszek Bieda, Dr. Emil Bobrowski, Płk. dypl. Marjan Bolesławicz, Dr. Kazimierz Jelonek, Dr. Mieczysław Kaplicki, Dr. Stanisław Klimecki, Jan Kuhn, Jan Milli, Ppłk. Tadeusz Podgórski, Dr. Rudolf Radzyński, Edmund Hardt, Leopold Spira, Ludwik Strojek, Dr. Władysław Stryjeński i Dr. Władysław Wnęk.

W skład Okręgu wchodzi 31 Oddziałów i 4 Placówki, a to: Biała-Bielsko — prezes Ob. Franciszek Lubaś, Bochnia — prezes Ob. Michał Iwulski, Brzeszcze, Czarny Dunajec — prezes Ob. Dr. Ferdynand Pawłowski, Chrzanów, Dębica — prezes Ob. Jan Rychter, Dobczyce, Gorlice — prezes Ob. Witold Czachowski, Jaworzno — prezes Ob. Henryk Reiman, Jordanów, Jasło — prezes Ob. Włodzimierz Popiołek, Kalwarja Zebrzydowska — prezes Ob. Tadeusz Lorenz, Kęty — prezes Ob. Zygmunt Więckowski, Kraków — prezes Ob. Dr. Stanisław Korczyński, Krynica-Zdrój, Limanowa — prezes Ob. Franciszek Biedroń, Mościce — prezes Ob. Inż. Stanisław Nowotny, Myślenice — prezes Ob. Jan Dunin-Brzeziński, Nowy-Sącz — prezes Ob. Jan Łobodziński, Nowy-Targ — prezes Ob. Włodzimierz Krogulski, Oświęcim, Podgórze — Płaszów — prezes Ob. Józef Jasiecki, Rabka — prezes Ob. Adam Sosnowski, Sierza Wodna — prezes Ob. Stanisław Seidl, Szczakowa — prezes Ob. Leon Stańczyk, Sucha — prezes Ob. Adam Gistowski, Tarnów — prezes Ob. Dr. Mieczysław Grodziński, Wadowice — prezes Ob. Henryk Sowiński, Wieliczka — prezes Ob. Dr. Tadeusz Bierczyński, Zakopane — prezes Ob. Adam Dobrodzicki, Żywiec — prezes Ob. Jan Seeman, Placówki: Andrychów, Krzeszowice, Skawina i Trzebinia.

Okręg Krakowski jako teren, skąd wyruszyły w roku 1914 Legjo-

ny Polskie, jest obok Okręgu Lwowskiego najliczniejszym okręgiem. W dniu 1. III. 1936 r. Okręg liczył 2.654 członków, w tem 1434 było odznaczonych Krz. Niep., a 116 Med. Niep.

Związek Legionistów na terenie Województwa Krakowskiego współpracuje czynnie ze Związkiem Strzeleckim, Rezerwistów, Inwalidów Wojennych i innemi organizacjami, należącemi do Federacji Polskich Związków Obrońców Ojczyzny. — Na czele powiatowych organizacyj Związku Strzeleckiego i Rezerwistów stoją przeważnie legjoniści.

W okresie wyborów do samorządu miejskiego i gminnego w okresie sprawozdawczym członkowie Okręgu Krakowskiego brali wybitny udział w tej pracy, kierując całą akcją na terenie województwa krakowskiego. W szeregu miast i miasteczek oraz gminach wiejskich na czele zarządów stoją legjoniści, ponadto stanowią oni silną grupę w Radzie Miejskiej m. Krakowa. — W skład poszczególnych zarządów gminnych wchodzi również liczni legjoniści.

Do ciał ustawodawczych z Okręgu Krakowskiego zostało wybranych 7-miu członków do Sejmu i 4-ch do Senatu.

Okręg i Oddział Związku mieści się w nowo-wybudowanym domu Im. Marszałka Piłsudskiego w Oleandrach, gdzie posiada bogatą bibliotekę i świetlicę, zapoatrzoną w liczne czasopisma, radjo i gry towarzyskie. — Własne domy posiadają również Oddziały Jaworzno i Tarnów.

Okręg w okresie sprawozdawczym rozwijał żywą działalność kulturalno - oświatową, urządzał obchody, zjazdy związane z ideą i czynem Legionów. — Szczególnie manifestacyjny charakter miały każdego roku obchody Imienin Komendanta w dniu 19 marca, w marszu Kadrówki, 6-go sierpnia i 11-go listopada.

Okręg dla upamiętnienia 20-lecia wynarszu Pierwszej Kompanji Kadrowej urządził historyczną wystawę Legionów Polskich, otwartą 5-go sierpnia 1934 r. w salach Muzeum Narodowego. — Wystawa obejmowała sztukę plastyczną (malarstwo i rzeźbę) z okresu lat 1914 — 1918, dokumenty rękopiśmienne i drukowane, odezwy, afisze, wydawnictwa, plany, mapy, fotografie i t. p.

Podczas uroczystości sierpniowych w 1934 r., zorganizowanych staraniem Zarządu Okręgu, dokonano poświęcenia kamienia węgielnego pod budowę kopca Józefa Piłsudskiego na Sowińcu, poświęcenia domu w Oleandrach, oraz odsłonięcia tablic pamiątkowych na ul. ul. Józefa Piłsudskiego, Jagiellońskiej i na gmachu Magistratu w Podgórzu.

Okręg i Oddział Krakowski wziął bardzo czynny udział w organizowaniu uroczystości pogrzebowych Komendanta.

Zarząd Okręgu zorganizował wzorowo XIII Ogólny Zjazd Legionistów w Krakowie, dnia 6 sierpnia 1935 r.

Oddziały Okręgu Krakowskiego zorganizowały w 1934 r. obchody 20-lecia bitew kampanji I Brygady na terenie Małopolski Zachodniej.

Szczególnie uroczyste urządził Oddział w Nowym Sączu obchód rocznicy bitwy pod Marcinkowicami, a Oddział Tarnowski bitwy pod Łowczówkiem.

Oddział Krakowski urządził w dn. 17 lutego 1935 r. uroczysty obchód 17-ej rocznicy przejścia II Brygady pod Rarańczą.

Straniem Zarządu Oddziału w Czarnym Dunajcu odbyła się w dniu 16 września 1934 r. uroczystość 20-lecia wymarszu w pole legionistów z Czarnego Dunajca, połączona z odsłonięciem tablicy poległych legionistów i akademja, przyczem udział w tej uroczystości wziął Prezes Zarządu Głównego Płk. Walery Sławek.

Stan bezrobocia w dn. 1 marca 1936 r. wynosił w Okręgu Krakowskim 128-miu. — W liczbie tej mieści się poważna ilość matorolnych zwłaszcza z Oddziałów podgórskich. — Niezdolnych do pracy w Okręgu jest 40-tu, — Zarząd Okręgu w miarę posiadanych możliwości opiekuje się również wdowami i sierotami po legionistach, wypłacając im doraźne zapomogi, oraz starając się o wyszukanie im odpowiedniej pracy.

Za okres sprawozdawczy wpływy kasowe wynosiły zł. 70.247,38, wydatki — zł. 65.854,99. — Majątek Okręgu przedstawia wartość zł. 22.520,84.

Wszystkie Oddziały Okręgu Krakowskiego wykazują aktywną pracę.

OKRĘG LUBLIN.

Prezesem Okręgu Lubelskiego jest Ob. Bolesław Liszkowski, sekretarzem Ob. W. Grabowski, członkami Ob. Ob.: Mgr. M. Piasecki, Mgr. E. Żuchowski, J. Kobiałka, L. Słowakiewicz, E. Guza, M. Pajdowski, Mjr. K. Jabłoński, Inż. I. Otto i Inż. W. Osiński.

W skład Okręgu wchodzi 11 Oddziałów i 1 Placówka. — Okręg liczy prawie 1.000 członków. — Oddziały: Biała Podlaska, Biłgoraj, Chełm Lub., Hrubieszów, Krasnystaw, Kraśnik, Lubartów, Lublin — prezes Ob. Eugenjusz Przezdziecki, Puławy, Tomaszów Lub. — pre-

zes Ob. Franciszek Heilig, Zamość — prezes Ob. Stanisław Czerski. — Placówka Łuków.

Zarząd Okręgu bierze żywy udział w pracy społecznej w takich organizacjach, jak Federacja P. Z. O. O., Związek Strzelecki, Obrony Kresów Zachodnich, Osadników i in. — Pozatem legjoniści rozwijają aktywną działalność w życiu samorządowym.

Na terenie Okręgu znajduje się jeszcze 92 bezrobotnych, oraz 19 niezdolnych do pracy.

Na początku okresu sprawozdawczego sprawa bezrobocia przedstawiała się szczególnie tragicznie, gdyż około 35% członków na terenie całego Okręgu, a około 44% w samym Lublinie było bez pracy. W wyniku podjętej przez Zarząd Główny akcji, oraz dzięki życzliwemu stosunkowi Pana Wojewody i energii Opiekuna Okręgowego Płk. Endel - Ragisa udało się bezrobociu w znacznej części zlikwidować. — Niemniej jednak nawet wśród pracujących znaczna część ma zatrudnienie niestale, co wymaga wielkiej czujności ze strony Związku, by nie dopuścić do ponownego znacznego bezrobocia.

W ostatnim znów czasie wzrasta gwałtownie liczba wdów i sierot po legjonistach. Wobec szczupłych funduszy Okręgu z pomocą przyszedł Zarząd Główny, przyznając fundusze na zapomogi.

W całym Okręgu pozostaje bez zaopatrzenia obecnie około 172 sierot i rodziców po b. legjonistach, oraz 19 legjonistów niezdolnych do pracy. Szczególnie dotkliwy stan bezrobocia odbił się na całości kształcie pracy Okręgu, którego wszystkie siły skierowano przede wszystkim do walki z bezrobociem wśród legjonistów.

Za okres sprawozdawczy wpływy wynosiły zł. 13.178,— wydatki zł. 12.368,50. — Stan kasy na dzień 29. II. 1936 r. — wynosił złotych 810,50.

Świetlice własne posiadają 2 Oddziały, inne korzystają z wspólnych z innymi organizacjami.

Z Oddziałów wyróżniają się swoją działalnością Oddziały w Lublinie, Tomaszowie Lub. i Zamościu.

OKRĘG LWÓW.

Okręg Lwowski liczy 2.679 członków, jest więc najliczniejszym Okręgiem legjonowym. — Prezesem Okręgu już przez kilka kadencji jest Ob. Dr. Bronisław Wojciechowski, w skład Zarządu Okręgu wchodzi Ob. Ob. Tadeusz Blicharski, Dr. Stanisław Chmura, Inż. Roman Dunin, Dr. Konstanty Dzieduszycki, Łapczyński, Raczyński, Dr.

Jan Rogowski, Kpt. Inż. Andrzej Sanojca, Płk. Witold Sokołowski, Marjan Sroka, Dr. Tadeusz Sulimirski, Dr. Jan Szumski, Świetlik, Dr. Jan Weryński i Adolf Wojtarowicz.

Okręg składa się z 34-ch Oddziałów i jednej Placówki na obszarze województwa lwowskiego i stanisławowskiego, a to: Borysław — prezes Ob. Inż. Wiktor Kamiński, Brzozów — prezes Ob. Adolf Schmidt, Drohobycz, Dolina — prezes Ob. Czesław Brzostyński, Grudek Jagielloński, Horodenka, Jarosław — prezes Ob. Tadeusz Waydowicz, Kałusz — prezes Ob. Ppłk. Zygmunt Szafranowski, Kołomyja — prezes Ob. Władysław Przybylski, Kosów, Krosno — prezes Ob. Inż. Józef Ostafin, Lesko — prezes Ob. Kazimierz Piotrowski, Lwów — prezes Ob. Mjr. Antoni Głanowski, Łańcut — prezes Ob. Ppłk. dypl. Stefan Mossor, Mościska — prezes Ob. Stanisław Zaziemski, Nadwórna, Nisko — prezes Ob. Julian Gazda, Przemyśl — prezes Ob. Ppłk. Benedykt Majkowski, Przeworsk — prezes Ob. Stanisław Zabielski, Rohatyn, Rzeszów — prezes Ob. Mjr. dypl. Gustaw Łowczowski, Rawa Ruska, Sambor, Sanok — prezes Ob. Józef Morawski, Śniatyn — prezes Ob. Witold Stephani, Sokal, Stanisławów — prezes Ob. Franciszek Kotłarczyk, Stryj — prezes Ob. Mjr. Mieczysław Chyżyński, Tarnobrzeg — prezes Ob. Władysław Lipiński, Tłumacz — prezes Ob. Leon Seidler, Turka n/Stryj., Zimna Woda — prezes Ob. Kazimierz Przystajko, Zabie koło Kut — prezes Ob. Jan Kitleruk i Żółkiew, Placówka — Mikuliczyn.

Oddziały na terenie województwa stanisławowskiego zorganizowane są w Podokręg z siedzibą w Stanisławowie. Wśród członków jest 1.210 odznaczonych Krzyżem Niepodległości i 89-ciu Medalem Niepodległości.

Okręg lwowski był zawsze nietylko silny liczebnie, ale też od początku założenia Związku odznaczał się znaczną ruchliwością i aktywnością w pracy społecznej na terenie południowo - wschodnich województw. Przedewszystkiem jest tu tradycyjnie utrzymywany ścisły związek między obozem legionowym i strzeleckim, a wielu działaczy legionowych kieruje równocześnie pracą strzelecką w terenie.

Zarząd Okręgu podjął też akcję zjednoczenia wysiłków legionowych innych organizacji kombatanckich, oraz zawodowych i społecznych i zainicjował stworzenie w 1935 roku wspólnej komisji społecznej, do której akces zgłosiło 32 organizacyj. Komisja wzięła czynny udział m. in. w akcji przedwyborczej, pociągając do urny wyborczej

niemal całe miejscowe społeczeństwo polskie. — Równie żywy udział biorą legioniści w życiu samorządowym.

W Okręgu Lwowskim uzyskało mandaty do parlamentu kilkanaście osób z pośród legionistów, peowiaków i innych kombatanów.

Na szczególne podkreślenie zasługuje bardzo ożywiona działalność kulturalno - oświatowa Okręgu Lwowskiego. — Przy Zarządzie Okręgu istnieje komisja kulturalno - oświatowa, która kieruje tą pracą na terenie Okręgu. — Komisja pragnąc utrwalić w druku zasługi położone dla sprawy odzyskania niepodległości przez Polaków z Ziemi Czerwieńskiej podjęła wydanie księgi pamiątkowej p. t. „Lwów i Małopolska Wschodnia w Legionach Polskich“.

Pierwszy zeszyt tego wydawnictwa, obejmujący nazwiska kilkuset żyjących i tyluż poległych i zmarłych Towarzyszów broni, już się ukazał w druku; następne są w opracowaniu. — Wydano również książkę „W hołdzie bohaterom narodowym“, poświęconą pamięci bojowników o wolność.

Komisja Kulturalno - Oświatowa zorganizowała również wspólnie ze Związkiem Obrońców Lwowa „Wystawę obrony Lwowa“ oraz podjęła urządzenie cyklu odczytów na tematy legionowe specjalnie dla uczniów szkół średnich; dotychczasowe wykłady cieszyły się tłumną frekwencją.

Staraniem Okręgu zorganizowano kursy: maturyczny i z zakresu sześciu klas gimnazjalnych, przeznaczone dla legionistów i innych b. wojskowych, z których w bieżącym roku korzysta około 100 reflektantów, a wielu już ukończyło kursy z pomyślnym wynikiem, co ułatwiło im uzyskanie pracy.

Żywą wreszcie jest działalność Koła Legionowego Towarzystwa Szkoły Ludowej Im. Marszałka Józefa Piłsudskiego we Lwowie. Koło założyło 17 czytelni w różnych wsiach powiatu lwowskiego i opiekuje się temi czytelniami; również otacza opieką cztery wojskowe Domy ludowe, współdziała w budowie kapliczek dla wiejskiej ludności polskiej i t. d. Koło zorganizowało kilkumiesięczny Uniwersytet ludowy w Dawidowie, około 160 odczytów i pogadanek, oraz szereg przedstawień i obchodów rocznic narodowych. Wreszcie zorganizowało też kilka półkolonij dla dzieci wiejskich oraz akcję dożywiania biednych dzieci w okresie zimowym. Zarząd Okręgu przyznał subwencję na cele Koła Legionowego T. S. L.

Własne biblioteki posiadają Oddziały: Borysław, Drohobycz (wspólne ze Strzelcem), Lwów, Przemyśl, Stanisławów i Zimna Woda. Świetlice istnieją w 14 Oddziałach.

W okresie sprawozdawczym wydatkowały na cele kulturalno-oświatowe i Oddziały kwotę zł. 15.745, a Zarząd Okręgu zł. 3.216.—razem zł. 18.962.—.

Bratnia Pomoc kierowała swe wysiłki przede wszystkim ku zatrudnieniu bezrobotnych, których na początku okresu sprawozdawczego było 391, a niezdolnych do pracy 47. W dniu 1 marca b. r. znajdowało się bez pracy jeszcze 137 osób, a ponadto było 59 osób niezdolnych do pracy.

Wśród zatrudnionych wielu jednak nie ma stałych posad, a wynagrodzenie otrzymuje minimalne.

Pod opieką Zarządu Okręgu i Oddziałów znajduje się obecnie 127 wdów, 143 sierot i 90 rodziców legjonistów. Przy Zarządach istniały Sekcje Pań, które spełniały zadania opieki nad wdowami i sierotami. Sekcje udzielały zapomóg, umieszczały niezdolne osoby do pracy w schroniskach, rozłaczały opiekę szkolną nad sierotami, urządzały dla nich kolonje letnie. Sekcje Pań rozwiązały się, a zorganizowano Rodzinę Legjonową.

Przy Oddziale lwowskim prowadzona jest wzorowo kuchnia dla bezrobotnych i dożywiania dzieci, która wydała bezpłatnie około 137.000 obiadów i kolacyj.

Oddział w Rzeszowie zorganizował i prowadzi schronisko dla niezdolnych do pracy.

Szereg Oddziałów wyróżnia się szczególnie aktywną pracą. Są to następujące Oddziały:

Borysław. Czynny udział Oddziału w budowie (już ukończonego) Domu legjonowo - strzeleckiego, wspólnego dla obu organizacyj, (wartość szacunkowa około zł. 180.000.—). Przy Oddziale istnieje „Osiedle legjonowe“ i kilkunastu legjonistów posiada już własne domki mieszkalne. W akcji jest budowa domu wypoczynkowego. Oddział prowadzi żywą działalność społeczną, specjalnie silnie pracującą nad rozwojem Związku Strzeleckiego.

Drohobycz. Siedziba Oddziału mieści się w Domu legjonowo-strzeleckim (wartość około zł. 160.000.—), w którym znalazło też pomieszczenie szereg miejscowych organizacyj polskich. Legjoniści pracują czynnie w Zarządach organizacyj kombatanekich oraz takich, jak L. O. P. P., Biały i Czerwony Krzyż i t. d. Z inicjatywy Oddziału powołano do życia organizację społ. - gospodarczą, obejmującą działalnością cały powiat.

Lwów. Po reorganizacji wewnętrznej wykazał znaczny rozwój

pracy. Dużą żywotność wykazały komisja kult. - oświatowa i ekonomiczna - organizacyjna.

Na podkreślenie zasługuje energicznie prowadzona akcja pomocy bezrobotnym.

Przemyśl. Czynny udział w działalności obywatelskiej zapewnia legionistom znaczny wpływ na życie miejscowego społeczeństwa polskiego. Oddział otacza troskliwą opieką wdowy i sieroty.

Stanisławów — jest siedzibą podokręgu i z tego tytułu Zarząd bierze udział w pracy społecznej na terenie całego województwa. Legioniści kierują pracą i rozwojem Związku Strzeleckiego w terenie. Wzorowo urządzona świetlica legionowa ułatwia serdeczne współżycie koleżeńskie członków.

Stryj — prowadzi akcję budowy domu legionowo - strzeleckiego i bierze aktywny udział w życiu społecznym powiatu.

Pozatem wyróżniają się pracą Oddziały w Brzozowie, Dolinie, Jarosławiu, Kołomyji, Krośnie, Łańcucie, Nadwórnej, Rzeszowie, Samborze, Sanoku, Tłumaczu i in. Oddziały te zorganizowały samodzielnie szereg odczytów na tematy legionowe oraz z dziedziny społecznej i gospodarczej (np. Brzozów, Jarosław, Łańcut, Rzeszów), i w zgodnej współpracy z organizacjami kombatanckimi biorą żywy udział w życiu społecznym, dbając szczególnie o rozwój Związku Strzeleckiego.

W okresie sprawozdawczym wpływy wynosiły zł. 224.199,14, wydatki zł. 195.526,36. Majątek Okręgu przedstawia wartość złotych 95.206,94.

OKRĘG ŁÓDŹ.

Prezesem Okręgu Łódzkiego jest Ob. Marjan Wadowski, wiceprezesami Ob. Ob. Kopciuch Aleksander i Płoński Feliks, sekretarzem Ob. Tadeusz Prączyński, skarbnikiem Ob. Antoni Smolarek, członkami Ob. Ob.: Stanisław Wiśniewski, Aleksander Madej, Stanisław Nowakowski, Jan Koziara i Michał Wymysłowski. W skład Okręgu wchodzi 10 Oddziałów: Brzeziny, Kalisz — prezes Ob. Ppłk. dypl. Stanisław Pelc, Łódź — prezes Ob. Dr. Kazimierz Okrzea - Strzelecki, Pabjanice — prezes Ob. Mgr. Gustaw Pągowski, Piotrków — prezes Ob. Piotr Drozd-Gieryski, Radomsko, Sieradz — prezes Ob. Inż. Eugenjusz Gałka, Tomaszów Maz., Wieluń i Zgierz i Placówkę Koło. —

Na terenie całego Okręgu udział legionistów w pracy obywatelskiej jest bardzo żywy, a silniejsze Oddziały zajmują przodujące stanowisko w życiu społecznym swych miast i powiatów. — Legioniści

ujęli w swe ręce kierownictwo szeregu organizacyj, zwłaszcza, b. wojskowych i prowadzą ją naogół z wynikami dodatnimi, wpływając w znacznym stopniu na kształtowanie się stosunków społecznych. Zapewnia to obozowi legjonowemu na terenie województwa łódzkiego zasłużone uznanie, którego wyrazem między innymi było wybór b. legjonistów na posłów. — Zarząd Okręgu i wszystkie Oddziały są w ścisłej współpracy z Federacją P. Z. O. O. i związkami, w skład teje wchodzącymi.

Z inicjatywy Zarządu Oddziału w Kaliszu odbyła się w dniu 11 listopada 1934 r. uroczystość poświęcenia krzyża pamiątkowego, ufundowanego kosztem Oddziału w Kaliszu, postawionego na miejscu, gdzie ongiś pochowani byli legjoniści zmarli w obozie internowanych w Szczypiornie.

W uroczystości tej wzięli udział przedstawiciele władz administracyjnych i samorządowych, wojsko, delegacje wszystkich organizacyj społecznych, oraz liczne rzesze ludności cywilnej.

Na terenie Okręgu jest 21 bezrobotnych członków, oraz 9-ciu niezdolnych do pracy. — Jakkolwiek liczba bezrobotnych jest, jak na Okręg przemysłowy, dotknięty ciężkim kryzysem, niezbyt wielka, to jednak niemal równie ciężko przedstawia się sytuacja materialna wielu innych członków, którzy uzyskali wprawdzie pracę, ale dającą im minimalne środki utrzymania.

Zarząd Okręgu i Oddziałów otaczały ich przeto swą opieką, używając w miarę możliwości poprawę skromnych ich warunków bytu.

Przy Zarządzie Okręgu czynna jest Rodzina Legjonowa rozłączająca opiekę nad wdowami i sierotami po legjonistach.

7 Oddziałów posiada własne świetlice; bibliotek jest, 5 pozatem prowadzone jest jedno przedszkole (w Łodzi) dla dzieci legjonistów.

Za rok 1935 przychody wynosiły zł. 27.787,78 — rozchody zł. 19.586,55, nadwyżka na 1. I. 1936 r. wynosiła zł. 8.211,23.

Z Oddziałów najbardziej czynny jest Oddział w Łodzi, pozatem w Kaliszu, Piotrkowie, Pabjanicach i Sieradzu.

OKRĘG POZNAŃ.

Prezesem Okręgu Poznańskiego w okresie sprawozdawczym był Ob. Prof. Dr. Antoni Jakubski, który w dniu 21 marca 1936 r., zamierzając wycofać się czasowo z pracy społecznej, zgłosił rezygnację z tego stanowiska.

Zarząd Główny wystosował do Niego specjalne podziękowanie,

w którym żegnając z żalem Ob. Prof. Dr. Antoniego Jakubskiego wyraża Mu gorące i serdeczne podziękowanie za ofiarną pracę w ciągu 10-ciu lat w życiu organizacyjnym Związku i braterską opiekę i pomoc członkom Okręgu Poznańskiego.

W skład poprzedniego Zarządu Okręgu wchodził jako członkowie Ob. Ob.: Płk. Erwin Więckowski, Juliusz Dudziński, Dr. Zdzisław Ruebenbauer, Antoni Michedziński, Edward Karaś i Włodzimierz Dolais. — W dniu 21 marca odbył się Okręgowy Zjazd Delegatów, który dokonał wyborów obecnego Zarządu Okręgu w następującym składzie: prezes Ob. Gen. Edward Knoll - Kownacki, Dowódca O. K. Nr. VII, wiceprezesi Ob. Ob.: Płk. Erwin Więckowski, Płk. Alfred Wallner, sekretarz Ob. Mjr. Bandrowski, skarbnik Ob. Aleksander Litoński, członkowie Ob. Ob.: Płk. dypl. Zubosz - Kaliński i Włodzimierz Dolais. W skład Okręgu wchodzi 6 Oddziałów: Bydgoszcz, Gniezno, Inowrocław, Leszno, Ostrów Wlkp. i Poznań.

Udział Okręgu w pracy społecznej przedstawiał się korzystnie.

Inicjatywa wielu społeczno- ideologicznych poczynąń na terenie Wielkopolski wychodziła z grona legjonowego. — Związek starał się o utrzymanie współpracy z miejscowymi organizacjami b. wojskowych i innych, powołano nawet komisję ideowej współpracy z P. O. W. i powstańcami, ale uprzedzenia miejscowe utrudniały niejednokrotnie osiągnięcie zamierzonych celów. — Stała współpraca istnieje też z organizacją Młodzieży Pracującej. (O. M. P.).

Związek w Poznaniu miał zaszczyt gościć w swojej świetlicy w dniu 20. X. 1935 r. Premjera Kościatkowskiego, a w dniu 27. XII. 1935 r. Generalnego Inspektora Sił Zbrojnych Gen. Rydza - Śmigłego.

Pod względem organizacyjnym niemal wszystkie Oddziały miały znaczne trudności wskutek zmian na stanowiskach prezesów. — I tak wskutek przeniesienia ustąpili prezesi Oddziałów: w Ostrowie Wlkp. Ob. Płk. dypl. Duch, a potem Ob. Płk. Mozdyniewicz, w Lesznie Ob. Płk. dypl. Rowiecki, w Bydgoszczy Ob. Dr. Marczyński, w Inowrocławiu Ob. Płk. Hörl, wreszcie w Poznaniu Ob. Wiceminister Dr. Świtalski. — Ostatnio znowu prezes Oddziału w Gnieźnie Ob. Gen. Tadeusz Malinowski, mianowany został Zastępcą Szefa Sztabu Głównego; a poprzednio ustąpił wiceprezes tego Oddziału Ob. Płk. Witorzeniec. — Ustąpił też wskutek przeniesienia Opiekun Okręgowy Ob. Płk. Chilewski.

Wszyscy wymienieni włożyli niezwykle wiele energii w pracę związkową, a stąd i ustąpienie ich było poważną stratą dla Związku.

Liczba bezrobotnych przy końcu okresu sprawozdawczego była nieznaczną, ale początkowo wynosiła ponad 40 osób. — Przy Zarządzie Okręgu oraz przy Oddziale w Bydgoszczy czynna jest „Rodzina Legionowa“, pracująca bardzo intensywnie. — Opiekuje się stale wdowami i sierotami, urządziła kolonje wakacyjne dla dzieci legionistów i t. d.

Na akcję pomocy materialnej wydatkowano kwotę zł. 4.050,32. W okresie sprawozdawczym wpływy kasowe wynosiły zł. 28.311,72, wydatki zł. 25.756,31, majątek Okręgu wynosił zł. 9.660,31.

Oddział Poznański ma własną świetlicę i bibliotekę i rozwija bardzo dodatnią pracę. — Świetlicę ma też Oddział Bydgoski. — Wszystkie Oddziały wykazują czynną pracę.

OKRĘG RÓWNE.

Prezesem Okręgu Wołyńskiego jest Ob. Płk. Aleksander Myszkowski, wiceprezesami Ob. Ob. Pł. dypl. Mikołaj Krasicki i Tadeusz Szempliński, sekretarzem Ob. Franciszek Wilkon, skarbnikiem Ob. Stanisław Zieliński, członkami Ob. Ob. Stefan Babiński, Jakób Hoffman, Marjan Kalasiewicz i Józef Woźniakiewicz.

W skład Okręgu wchodzi 9 Oddziałów i 3 Placówki: Białozórka, Dubno — prezes Ob. Mgr. Marjan Klenowicz, Horochów — prezes Ob. Józef Gołkowski, Kowel — Ob. Kpt. Stanisław Zdziechowicz, Krzemieniec — prezes Ob. Kazimierz Kuśmierski, Łuck — prezes Ob. Józef Woźniakiewicz, Ostróg Równe — prezes Ob. Jakób Hoffman, Włodzimierz — prezes Ob. Mjr. Władysław Wierzbicki, Zdołbunów, Placówki w Lubomlu, Kostopolu i Radziwiłowie.

Legjoniści na Wołyniu rozwijają czynną działalność w Kółkach Rolniczych i Spółdzielniach Osadniczych. Pozatem pracują w wielu organizacjach społecznych, oraz w życiu samorządowym, piastując szereg mandatów do Rad Miejskich i Gminnych. — Szczególnie serdeczna jest współpraca z peowiakami, z którymi legjoniści tworzą w niektórych miejscowościach niemal wspólne Oddziały, oraz ze Związkiem Strzeleckim.

Okręg, obejmując tereny zapisane tak żywo w pamięci legionistów z czasu kampanji wołyńskiej, zorganizował obchody rocznic bojów legionowych, oraz ku czci poległych. — Podkreślić należy serdeczny udział w urządzaniu tych obchodów Wołyńskiego Związku Strzeleckiego, który wykazuje dużo pietyzmu dla pamiątek bojów legionowych na Wołyniu.

Przy niektórych Oddziałach czynne były przejściowo teatralne

kółka amatorskie, oraz urządzono aktualne odczyty z dziedziny politycznej i gospodarczej, wreszcie rozwijano życie towarzyskie wśród członków i rodzin.

Zarządy Oddziałów w Dubnie i Krzemieńcu urządziły w 1934 r. uroczyste obchody Święta Legionowego z okazji 20-lecia wymarszu Pierwszej Kompanji Kadrowej.

Bezrobotni znajdują się przedewszystkiem w Oddziale w Kowlu, pozatem znaczna liczba członków, zwłaszcza z pośród osadników znajduje się w bardzo ciężkich warunkach materialnych i wymaga opieki Związku, który stara się przyjść im z pomocą, dając zatrudnienie przy sezonowych pracach. — W opiece Okręgu jest też 8 niezdolnych do pracy, oraz szereg wdów i sierot.

Rodzina Legionowa istnieje tylko przy Oddziale w Dubnie. — W innych Oddziałach opiekę spełniają Zarządy.

Świetlice posiadają Oddziały w Łucku, Dubnie i Kowlu, — Oddziały te oraz Oddział w Równem należą do najczynniejszych w Okręgu. — Oddział w Kowlu ma własną bibliotekę.

OKRĘG SOSNOWIEC.

Teren działalności Okręgu obejmuje 4 powiaty: będziński, zawierciański, częstochowski i olkuski. Prezesem Okręgu jest Ob. Tomasz Toba, który objął stanowisko prezesa po ustąpieniu Ob. Dr. Wiktora Gosiewskiego. Wiceprezesem Ob. R. Cholewicki, sekretarz, Ob. F. Janicki, skarbnik Ob. L. Szwaja, członkami Ob. Ob.: Chrabąszczewicz, Kantor - Mirski, Rabsztyn, Almstaedt, Styka i Łapiński.

W skład Okręgu wchodzi 7 Oddziałów, a to: Będzin — prezes Ob. Teofil Goc, Czeladź, Częstochowa, Dąbrowa Górna. — prezes Ob. Mjr. Tadeusz Stawiński, Olkusz — prezes Ob. Stanisław Kotowicz, Sosnowiec — prezes Ob. Zdzisław Szpineter, Zawiercie — prezes Ob. Dr. Leon Marjan Michnowski.

Okręg Sosnowiecki jest jednym z wzorowo pracujących Okręgów legionowych, który tak w społeczeństwie miejscowym, jak i w całym Związku zdobył sobie duże uznanie dzięki ofiarności i wysokiemu poziomowi pracy.

Poza wydziałem wykonawczym pracę w Zarządzie Okręgu prowadzą:

1) referat kulturalno - oświatowy, który zorganizował w okresie sprawozdawczym 26 odczytów, szereg obchodów świąt państwowych i legionowych, rocznic bitew i prowadzi bogatą bibliotekę zaopatrzoną

w dzieła dotyczące Marszałka i Legionów. — Ponadto referat kulturalno - oświatowy zorganizował wystawę legionową, skupiającą ekspozycje historyczne legionowe, którą zwiedziło ponad 20.000 osób;

2) referat organizacyjny czuwa nad stanem organizacyjnym Oddziałów, utrzymuje z nimi stały kontakt, wydał regulaminy wewnętrzne i prowadzi ścisłą ewidencję członków;

3) referat gospodarczy troszczy się o inwentarz Okręgu i dba o zwiększenie majątku. — Dzięki staraniom tego referatu lokal Okręgu jest dobrze i pięknie utrzymany;

4) komisja społeczno - polityczna czuwa nad użyciem legionistów na wszystkich odcinkach życia społecznego i koordynuje ich pracę. — Jej zasługą jest, że tak czynny udział legionistów w działalności obywatelskiej nie ma charakteru indywidualnego, lecz jest świadomym wysiłkiem całego obozu legionowego. — Dzięki temu wpływ legionistów Okręgu jest bardzo duży, co zapewniło legionistom również wybitny udział w życiu samorządowym, w którym czynnie pracuje 25% członków. Szereg legionistów uzyskało mandaty do Rad Miejskich, oraz objęło stanowiska w Zarządach Miast i Gmin. — Współpraca ze wszystkimi pokrewnymi organizacjami jest bez zarzutu, przyczem takie organizacje, jak np. Federacja, Związek Strzelecki, Związek Podoficerów Rezerwy, Związek Rezerwistów, O. M. P., Zespoły Robotnicze, Uniwersytet Robotniczy Im. A. Skwarczyńskiego, Uniwersytet Zespołowy, prowadzone są przez legionistów;

5) Sekcja Rodziny Legionowej opiekuje się bezrobotnymi, oraz wdowami i sierotami po legionistach, zaopatrując ich w odzież i żywność, a sierotom zapewnia naukę. — Pomoc udzielana jest tylko na podstawie szczegółowych wywiadów na miejscu. — Poza tem Rodzina Legionowa organizuje kolonje letnie dla dzieci legionistów.

Na początku okresu sprawozdawczego było 192 bezrobotnych. — Dzięki energicznemu poparciu Wojewody Kieleckiego, Ob. Dr. Władysława Diadosza udało się bezrobociu niemal całkowicie zlikwidować, jakkolwiek część nie ma jeszcze stałej pracy. — Sytuację pogarsza napływ bezrobotnych legionistów, również z poza granic kraju. — Z opieki Związku korzysta kilkunastu niezdolnych do pracy.

Z uznaniem należy podkreślić, iż ewidencja i akta personalne członków prowadzone są wzorowo, wszyscy członkowie są zweryfikowani. — Oddziały mają własne lokale i wszystkie wykazują czynną pracę.

W okresie sprawozdawczym wpływy wynosiły zł. 21.738,—, wy-

datki zł. 16.925,27. Stan kasy na dzień 29. II. 1936 r. wynosił zł. 4.813,73. — Majątek Okręgu przedstawia wartość zł. 8.722,82.

OKRĘG TARNOPOL.

Prezesem Okręgu do połowy 1935 r. był Ob. Wacław Żyborski, po przeniesieniu którego, wybrano prezesem Ob. Eugenjusza Kopcia. Pozatem Zarząd Okręgu tworzą Ob. Ob. Płk. Dr. Franciszek Polniaszek, Adam Kossowski, Tadeusz Bernaczek, Stanisław Szołajski, Lesław Świtkowski i Stanisław Stosz Bednarz.

Okręg obejmuje 14 Oddziałów, 4 Placówki, a mianowicie: Borszczów — prezes Ob. Inż. Tomasz Różycka, Brody — prezes Ob. Mjr. Bronisław Zgłobicki, Brzeżany — prezes Ob. Kpt. Zdzisław Sieczkowski, Buczacz — prezes Ob. Bogdan Szpot - Dunin, Czortków — prezes Ob. Tadeusz Munnich, Kamionka Strumiłowa — prezes Ob. Ludwik Knobloch, Podhajce, Przemyślany, Skałat, Trembowla — prezes Ob. Antoni Białoskórski, Tarnopol — prezes Ob. Edward Sidorowicz, Zaleszczyki, Zborów — prezes Ob. Stanisław Gawlik i Złoczów — prezes Ob. Mjr. Zygmunt Boglewski, Placówki: Kopyczyńce, Potutory, Radziechów i Zbaraż.

Okręg ma dawną tradycję żywej pracy społecznej. — Legjoniści aktywnie pracują we wszystkich ważniejszych organizacjach społecznych. — Przy Okręgu jest czynna sekcja kulturalno - oświatowa. Oddziały w Brzeżanach, Złoczowie, Trembowli i Czortkowie posiadają własne świetlice i biblioteki. — Pozostałe Oddziały posiadają wspólne świetlice ze Związkiem Strzeleckim.

Znaczne stosunkowo bezrobocie wśród członków było przedmiotem stałej troski Związku. — Dzięki wysiłkom udało się wielu bezrobotnym zapewnić skromną pracę. — Niemniej jednak jeszcze ostatnio jest 22-ch bezrobotnych. — Również w opiece Związku są wdowy i sieroty po b. legjonistach, oraz kilku niezdolnych do pracy. — Związek w miarę własnych sił przychodzi im z pomocą, dając zapomogi, zapewniając szkolenie i wyżywienie sierot i t. d.

Za okres sprawozdawczy wpływy kasowe wynosiły zł. 16.159,78, wydatki zł. 4.469,12, Oddział w Tarnopolu posiada 6 morgów pola.

Wszystkie Oddziały wykazują czynną pracę, z wyjątkiem Oddziałów w Podhajcach i Skałacie.

Staraniem Zarządu Oddziału w Złoczowie odbyła się z okazji 15-lecia pomordowanych na Zamku w Złoczowie b. legjonistów i powoiaków uroczystość poświęcenia tablicy pamiątkowej, przyczem w uroczystości tej wzięły udział wszystkie pokrewne organizacje i stowarzyszenia z terenu Złoczowa.

OKRĘG TORUŃ.

Prezesem Okręgu jest od szeregu lat Ob. Mgr. Teofil Schab, W skład Okręgu wchodzi Ob. Ob. Dr. Banaś, Z. Mroczkiewicz, Kpt. Dorula, Jarzyński, W. Włosek, Grodzicki, Dr. Rożen, Tomaszewski, B. Krzyszkowski, Inż. Buła, Matuszkiewicz i Płk. Dr. Rudke. Okręg obejmuje 5 Oddziałów, a to: Chojnice, Gdynia, Grudziądz, Tczew — Gdańsk i Toruń i Placówkę Działdowo.

Zarząd Okręgu, oraz wszystkie Oddziały rozwijają żywą współpracę przede wszystkim z organizacjami b. wojskowych, w których zresztą zaangażowani są czynnie legjoniści, niezależnie od pracy w Związku Legjonistów. — Okręgowy Zjazd Delegatów odbył się w bieżącym roku wspólnie z P. O. W. jako wyraz wspólnej i solidarnej współpracy obu Związków. — Pozatem pracują legjoniści w Ochotniczych Strażach Ogniwych, O. M. P., związkach zawodowych, oraz w szeregu innych organizacyj. — Na odcinku politycznym szczególnie żywy był udział legjonistów w czasie wyborów.

Oddział w Grudziądzu dzierżawi od Zarządu Miejskiego Teatr Miejski, która to placówka rozwija się bardzo pomyślnie.

Bezrobocie najsilniej występuje w Gdyni z uwagi na ciągły dopływ bezrobotnych legjonistów z całego kraju. — Ci nawet, którzy otrzymali pracę zarabiają bardzo mało i wymagają dalszej opieki. — W miarę swych szczupłych środków Oddział w Gdyni stara się o udzielenie im pomocy.

Oddział w Gdyni ma własny obszerny lokal, w którym prowadzi herbaciarnię dla członków. — Oddział ma też małą bibliotekę.

Wszystkie Oddziały wykazują aktywność w pracy.

W okresie sprawozdawczym wpływy kasowe wynosiły złotych 1.304,50, wydatki zł. 1.276,81.

OKRĘG WARSZAWA STOŁ.

Okręg Stołeczny obejmujący miasto Warszawę jest obok Lwowskiego i Krakowskiego jednym z najliczniejszych z pośród Okręgów legjonowych.

Prezesem Okręgu był do 26. XI. 1934 r. Ob. Dr. Władysław Działosz, który wskutek przeniesienia ustąpił z tego stanowiska, a prezesem Okręgu wybrany został Ob. Płk. Jan Jur - Gorzechowski. W skład obecnego Zarządu wchodzi ponadto: Ob. Ob.: Dr. Stefan Benedykt, Tadeusz Wasung, Rtm. Józef Szperber, Marjan Jeżewski, Płk. Stanisław Bałanda, Dr. Władysław Dziadosz, Mjr. Szczapa - Krzewski, Lud-

miła Modzelewska, Józef Ołpiński, Dr. Władysław Piaskiewicz, Dr. Marjan Rudkowski, Płk. Jan Rzymowski, Kazimierz Strzegocki, Inż. Stefan Żerański, Dr. Leon Barysz, Władysław Bartosik, Józef Borecki, Jerzy Barański, Henryk Budkiewicz, Kazimierz Czyżowski, Mjr. Marjan Idzik, Antoni Kordowski, Inż. Włodzimierz Miszewski, Dr. Bertold Merwin, Józef Relidzyński, Stanisław Reymers, Mjr. Aleksander Rutkowski, Mieczysław Skrzetuski, Aleksander Tomaszewski, Jan Teuchman i Kpt. Franciszek Sakowski.

Obok nich w skład Zarządu wchodzi delegaci Kół, utworzonych przez Okręg.

Okręg Stołeczny liczył w dn. 1 marca 1.599 członków, w tej liczbie było:

odznaczonych Orderem Virtuti Militari	96
odznaczonych Krzyżem Niepodległości z Mieczami	18
„ Krzyżem Niepodległości	475
„ Medalem Niepodległości	49
„ Krzyżem Walecznych	393
„ Polonją Restituta	44
„ Złotym Krzyżem Zasługi	51
„ Brązowym Krzyżem Zasługi	23
„ Krzyżem Legionowym.	256

Na wszystkich odcinkach pracy społecznej w Warszawie legjoniści biorą bardzo czynny udział.

Szereg organizacyj ogólnopolskiego znaczenia jest kierowany i rozwijany przez legjonistów.

Ogromny też jest zakres pracy wewnątrz samego Okręgu, — zadania swe przeprowadza Okręg w ścisłej współpracy z Kołami Pułkowymi. — Wobec tego, że wyjątkowo Okręg Stołeczny nie dzieli się na mniejsze jednostki organizacyjne, podjął Zarząd Okręgu próbę zorganizowania Kół dla członków pracujących w jednym zawodzie, pragnąc tym sposobem wciągnąć do pracy społecznej w ramach Związku, możliwie jaknajwiększą liczbę członków. — Wedle regulaminu celem tych Kół jest rozwijanie programu legionowego w zakresie prac społecznych w myśl wytycznych Zarządu Okręgu. — Doświadczenie oparte na wyniku działalności tych Kół pozwoli ocenić celowość tej formy organizacyjnej, której narazie Zarząd Główny nie uznał za wskazane, rozwijać w innych Okręgach. — Obok Koła Skarbowców, Samorządowców i Bankowców istnieje Koło Plastyków, które brało udział w dekoracji miasta w związku z uroczystościami ku czci Marszałka,

oraz w pracach dekoracyjnych pogrzebu Marszałka. — Członkowi Koła Ob. Prof. Wojciechowi Jastrzębowskiemu powierzyła Rada Ministrów stronę dekoracyjną pogrzebu. — Koło zorganizowało pokaz prac swoich członków, obejmujący dzieła sztuki, związane z Warszawą, których znaczną część sprzedano.

Komisja Kulturalno - Oświatowa Okręgu zorganizowała szereg uroczystości i manifestacyjnych wystąpień, współpracując w tym zakresie również z innymi pokrewnymi organizacjami.

W dążeniu do podniesienia stanu zdrowia i poziomu sprawności fizycznej członków, Zarząd Okręgu zorganizował Koło Sportowe, które uruchomiło następujące Sekcje: 1) Sportów Wodnych, 2) Turystyczną, 3) Narciarską, 4) Strzelecką i 5) Szachową. — Wszystkie Sekcje okazały się żywotnymi i osiągnęły korzystne wyniki swej działalności. Sekcja Narciarska wzięła udział m. in. również w raidzie „Szlakiem II Brygady”. — Sekcja Sportów Wodnych ma już własny tabor, złożony z 4-ch hamburek, jednej łodzi, 4 krótkie, jednej żaglówki 15-ki, jednego aparatu do ćwiczeń i 15 leżaków

Dział Samopomocy Koleżeńskie stanowił szczególną troskę Zarządu Okręgu Stołecznego. — Praca Samopomocy zorganizowana jest w 2-ch instytucjach: Bratniej Pomocy i w Rodzinie Legionowej. — Zadaniem Bratniej Pomocy jest niesienie pomocy najbardziej potrzebującym członkom Związku w postaci drobnych zapomóg doraźnych bezrobotnym, zapomóg pogrzebowych, drobnych pożyczek krótko-terminowych, oraz wydawanie obiadów bezpłatnych lub ulgowych dla mało zarabiających członków Związku.

W okresie sprawozdawczym wydano członkom Okręgu Stołecznego i legionowych Kół Pułkowych, za pośrednictwem Gospody Federacji P. Z. O. O., łącznie 72.251 obiadów, a to bezpłatnych 27.858, płatnych 44.393. — Obiady były wydawane członkom ostatnio po 40 groszy za obiad.

Do Warszawy przybywa ciągle wielu bezrobotnych legionistów z całego kraju.

Stan bezrobocia na terenie Okręgu Stołecznego przedstawiają cyfry podane przez Opiekuna Okręgowego Ob. Płk. dypl. Tadeusza Parafińskiego. — W okresie sprawozdawczym zarejestrowano w Warszawie 1.150 bezrobotnych legionistów, z tej liczby do 3.III. 1936 r. zatrudniono na terenie Warszawy i poza Warszawą na stałe 817, czasowo 153, chorych niezdolnych do pracy otrzymujących zapomogi jest 28, zdyskwalifikowanych 99, a bez pomocy związkowej pozostaje 53.

W ewidencji Okręgu znajduje się 63 wdów i 5 sierot. — W miarę możliwości te, które nie mają środków utrzymania dostają z Okręgu zapomogi. Zarząd Okręgu rozłącza opiekę także nad rodzicami po poległych i zmarłych legionistach, o ile znajdują się bez środków utrzymania, przez przyznawanie drobnych miesięcznych zapomóg, oraz żonami b. legionistów, których mężowie znajdują się w szpitalach, lub są niezdolni do pracy. — Dotychczas w ewidencji Okręgu znajduje się 28-miu legionistów niezdolnych do pracy, a nieposiadających żadnego stałego zaopatrzenia.

Rodzina Legionowa rozwija swoją działalność w następujących Sekcjach: 1) Świetlicowej, 2) Opieki nad Dzieckiem, 3) Szpitalnictwa, 4) Pracy, 5) Dochodów Niestających. — Lokal Świetlicy - Klubu (Senatorska 19) składa się z 4-ch umeblowanych izb. Tu odbywają się różne zebrania Kół Związkowych, mieści się tu piękna biblioteka, obejmująca około 1.000 książek, oraz dobrze zaopatrzona czytelnia pism.

Sekcja Opieki Nad Dzieckiem zajmuje się dożywianiem dzieci bezrobotnych i organizuje pomoc szkolną, kolonje letnie i zimowe, z których w okresie sprawozdawczym korzystało około 300 dzieci, gwiazdką, zakupem odzieży i t. p.

Sekcja Szpitalnictwa zorganizowała za pośrednictwem Centrum Wyszkalenia Sanitarnego udzielenie pomocy lekarskiej w około 1.000 przypadkach. — W szpitalach przebywało 75 chorych na koszt Okręgu Stołecznego.

Sekcja Pracy rozłącza opiekę nad wdowami, żonami, córkami i siostrami b. legionistów, Sekcja ta prowadzi szwalnię, w której zatrudnia żony i wdowy po b. legionistach.

Oprócz powyższych Sekcyj Rodzina Legionowa zajmuje się opieką nad grobami b. legionistów.

Ewidencję ma Okręg Stołeczny opartą na dokumentach Archiwum Wojskowego i innych dowodach, a dla każdego członka prowadzi specjalną kartotekę ewidencyjną. — Na podstawie tych dowodów przeprowadzono weryfikację członków.

Za rok 1934 wpływy wynosiły zł. 100.501,49 — wydatki złotych 75.905,68, odprowadzono na fundusz zwykły zł. 24.595,81 — za rok 1935 wpływy wynosiły zł. 83.579,44 — wydatki zł. 71.231,17 — odprowadzono na fundusz zwykły zł. 12.384,27.

OKRĘG WARSZAWA WOJ.

Prezesem Okręgu od wielu lat jest Ob. Dr. Ignacy Radlicki. W skład Okręgu wchodzi Ob. Ob.: Hieronim Podczerwiński, jako sekretarz, Andrzej Sienkiewicz, Dr. Tadeusz Jakubowski, Dr. Zdzisław Szymański, Roman Węgrowicz, Zdzisław Rudnicki, Zdzisław Sowiński i Dr. Antoni Sachnowski.

Na terenie Okręgu jest 12 Oddziałów i 6 Placówek. — Są to następujące: Ciechanów, — prezes Ob. Kulikowski, Kutno — prezes Ob. Płk. Sas-Hoszowski, Legionowo — prezes Ob. Mjr. Mazurek, Łowicz — prezes Ob. Franciszek Sierantowicz, Mińsk - Maz. — prezes Ob. Roman Wydrych, Warszawa Podstołęczna — prezes Ob. Wojciech Sosiński, Płock — prezes Ob. Aleksander Wernik, Pułtusk — prezes Ob. Ickowicz, Rembertów — prezes Ob. Kpt. Borowski, Siedlce — prezes Ob. Stanisław Zdanowski, Skierniewice — prezes Ob. Mjr. Aleksander Ruchaj, Włocławek — prezes Ob. Benken.

Placówki: Przasnysz, Rawa Mazowiecka, Rypin, Zegrze, Zakroczym i Żyrardów.

Zarząd Okręgu nacisk położył na prace legionistów nad przysposobieniem wojskowem, młodzieży przedpoborowej w Strzelcu, oraz wśród b. wojskowych, przede wszystkim w Związku Rezerwistów. — W dwu tych organizacjach legioniści pracują czynnie w Zarządach. — Również ściśle odbywa się współpraca z P. O. W. i innymi organizacjami b. wojskowych.

Z inicjatywy Związku Legionistów odbył się w 1935 r. wspólny Zjazd Prezesów tych organizacji celem koordynacji pracy w terenie.

Istniejąca przy Zarządzie Okręgu Komisja Kulturalno - Oświatowa poszczycić się może przede wszystkim zorganizowaniem w szeregu miejscowości łącznie 67 odczytów, przyczem przeciętna frekwencja na odczycie przekraczała 150 osób. — W zakres pracy tej komisji wchodziło też zorganizowanie kursu instruktorów społecznych, celem przygotowania kadr do pracy społecznej w terenie.

W związku z ustalaniem historycznych miejscowości, gdzie przebywał Marszałek Józef Piłsudski Ob. Płk. dypl. Sas - Hoszowski — prezes Zarządu Oddziału w Kutnie w dn. 11 listopada 1935 r. na trakcie poznańskim na 121 klm. od Warszawy, na wysokości wiatraka przed Starą Wsią, odsłonił ławeczkę pamiątkową w miejscu, gdzie Komendant odpoczywał w 1927 r. podczas powrotu ze Zjazdu Legionistów w Kaliszu.

Jak we wszystkich Okręgach, tak i w tym istniało bardzo silne bezrobocie na początku okresu sprawozdawczego, które jednak zostało niemal całkowicie usunięte. — W okresie tym otrzymało pracę 82-ch członków, niestety przeważnie za bardzo skromnem wynagrodzeniem, niewystarczającym na utrzymanie. — W dziedzinie opieki nad dziećmi Okręg prowadzi dożywianie 138-miu dzieci przeważnie tych członków, którzy ze swych zarobków nie są w stanie wyżywić licznej często rodziny, oraz zorganizowano w ubiegłym roku kolonje letnie nad morzem i w górach, z których korzystało 73 dzieci.

Własne świetlice posiadają Oddziały w Rembertowie i Legjonowie. Inne korzystają z wspólnych z Federacją P. Z. O. O. i P. O. W.

Wszystkie naogół Oddziały wykazują czynną pracę.

W okresie sprawozdawczym wpływy kasowe wynosiły złotych 25.729,53, wydatki zł. 18.830,33, stan kasy na dn. 29. II. 1936 r. wynosił zł. 1.358,79, majątek Okręgu wynosił zł. 5.540,41.

OKRĘG WILNO.

Prezesem Okręgu jest Ob. Gen. Stanisław Skwarczyński, a w skład Okręgu wchodzi Ob. Ob. Eugenjusz Kozłowski, Dr. Stanisław Wroński, Tadeusz Biński, Marcei Horoszek, Kazimierz Krzyszkowski, Tadeusz Pazowski, Edward Łysakowski, Kazimierz Grodzicki, Bronisław Śniechowski, Jan Czystowski, Zacharjasz Mazur i Stefan Jankowski.

Okręg obejmuje 9 Oddziałów, a to: Baranowicze — prezes Ob. Gen. Grzmot - Skotnicki, Głębokie, Lida, Mołodeczno, Nowogródek, Postawy, Słomim, Wilejka i Wilno.

Okręg ten, w mieście Komendanta, stara się utrzymać swoją pracę na wysokim poziomie, pracując aktywnie przede wszystkim z organizacjami b. wojskowych, ze Związkiem Strzeleckim, organizacjami charytatywnymi, jak szkolne komitety rodzicielskie i t. p. — Serdeczny stosunek łączy oczywiście Okręg z I Dywizją Legionową.

W pracy samorządowej legjoniści zajęli poczesne miejsce, piastując mandaty radnych, ławników i wójtów w szeregu miejscowości.

Sprawy legjonistów - osadników, których sporo ma w swoich szeregach Okręg Wileński, były przedmiotem troski Zarządu Okręgu.

Sytuacja na odcinku bezrobocia doznała w ubiegłym okresie znacznej poprawy, niemniej jednak nie zostało ono całkowicie usunięte.—

W dziedzinie opieki nad bezrobotnymi, wdowami i sierotami, oraz niezdolnymi do pracy działa Rodzina Legionowa.

Zarząd Okręgu ma dobrze urządzoną świetlicę i bibliotekę.

Za okres sprawozdawczy wpływy wynosiły kwotę zł. 8.179,69.
Wydatki zł. 7.740,34. Stan kasy na 29. II. 1936 r. wynosił zł. 439,35.
Majątek Okręgu przedstawia wartość zł. 4.124. —.

O k r ę g i

Związku Legionistów Polskich

Białystok	219	członków
Brześć n/B.	352	„
Katowice	384	„
Kielce	733	„
Kraków	2654	„
Lublin	946	„
Lwów	2679	„
Łódź	553	„
Poznań	387	„
Równe	566	„
Sosnowiec	390	„
Tarnopol	517	„
Toruń	268	„
Warszawa Stoł.	1599	„
Warszawa Woj.	427	„
Wilno	567	„
Razem	13,241	„

Oddziały

Związku Legionistów Polskich

Baranowicze
Będzin
Biała - Bielsko
Biała Podlaska
Białozórka
Białystok
Biłgoraj
Bochnia
Borszczów
Borysław
Brody
Brzeszcze
Brześć n/B.
Brzeziny
Brzeżany
Brzozów
Buczacz
Busko - Zdrój
Bydgoszcz
Chełm Lub.
Chojnice
Chorzów
Chrzanów

Ciechanów
Cieszyn
Czarny Dunajec
Czeladź
Częstochowa
Czortków
Dawidgródek
Dąbrowa Górnicza
Dębica
Dobczyce
Dolina
Dubno
Drohobycz
Gdynia
Głębokie
Gniezno
Gorlice
Gródek Jęgielloński
Grudziądz
Grodno
Hajnówka
Horołów
Horodenka
Hrubieszów
Inowrocław
Jarosław
Jasło
Jaworzno
Jędrzejów
Jordanów
Kalisz
Kalwarja Zebrzydowska
Kałusz
Kamionka Strumiłowa

Katowice
Kęty
Kielce
Kobryń
Kołomyja
Końskie
Kosów Poleski
Kowel
Kozienice
Kraków
Krasnystaw
Kraśnik
Krosno
Krynica - Zdrój
Krzemieniec
Kutno
Legjonowo
Lesko
Leszno
Lida
Limanowa
Lubartów
Lublin
Lwów
Łańcut
Łomża
Łowicz
Łódź
Łuck
Miechów
Mińsk - Maz.
Mołodeczno
Mościce
Mościska

Myślenice
Nadworna
Nisko n/Sanem
Nowogródek
Nowy Sącz
Nowy Targ
Olkusz
Opatów
Opoczno
Ostrowiec m/Kam.
Ostróg n/Hor.
Ostrów Wlkp.
Oświęcim
Pabjanice
Pińczów
Pińsk
Pionki
Piotrków Tryb.
Płock
Podhajce
Podgórze - Płaszów
Postawy
Poznań
Prużana
Przemyśl
Przemyślany
Przeworsk
Pszczyna
Puławy
Pułtusk
Rabka - Zdrój
Radom
Radomsko
Rawa Ruska

Rembertów
Rohatyn
Równe
Rybnik
Rzeszów
Sambor
Sanok
Sarny
Siedlce
Sieradz
Siersza Wodna
Skarżysko - Kamienna
Skierniewice
Słonim
Sokal
Sokółka
Sosnowiec
Stanisławów
Stryj
Sucha
Suwałki
Szczakowa
Śniatyn
Tarnobrzeg
Tarnopol
Tarnowskie Góry
Tarnów
Tczew — Gdańsk
Tłumacz
Tomaszów Lub.
Tomaszów Maz.
Toruń
Trembowła
Turka n/Styrem

Wadowice
Warszawa Podstoł.
Wieliczka
Wieluń
Wierzbnik - Starachowice
Wilejka
Wilno
Włocławek
Włodzimierz Woł.
Wołkowysk
Zakopane
Zaleszczyki
Zamość
Zawiercie
Zborów
Zdołbunów
Zimna Woda
Zgierz
Złoczów
Żabie koło Kut
Żółkiew
Żywiec

Placówki

Związku Legionistów Polskich

Andrychów
Drohiczyn Poleski
Działdowo
Kamień Koszyrski
Kostopol
Krzeszowice
Koło
Kopyczyńce
Kosów Poleski
Luboml
Łapy
Łuków
Łuniniec
Mikuliczyn
Potulory
Przasnysz
Radziechów
Radziwiłłów
Rawa Maz.
Rypin
Sandomierz

Skalat
Skawina
Trzebinia
Wisła
Zbaraż
Zegrze
Zyrardów

Koła Pułkowe

- 1 p. p. Leg. Pol. — Zarząd Główny Wilno Dow. 1 p. p. Leg. — Okręgi: Będzin, Borysław, Bydgoszcz, Chełm Lub., Częstochowa, Dąbrowa Górna., Grodno, Katowice, Kielce, Kraków, Lublin, Lwów, Łódź, Nowogródek, Nowy Sącz, Poznań, Przemyśl, Rybnik, Sosnowiec, Stanisławów, Tarnopol, Tarnów i Warszawa.
- 2 p. p. Leg. Pol. — Zarząd Główny, Warszawa, ul. Ludna 10, — Okręgi: Kraków i Lwów.
- 3 p. p. Leg. Pol. — Zarząd Główny, Warszawa, ul. Ludna 10, — Okręgi: Brześć n/B., Jarosław, Kraków, Lublin, Lwów, Łódź, Poznań, Toruń, Warszawa, Wilno.
- 4 p. p. Leg. Pol. — Zarząd Główny, Warszawa, ul. Ludna 10, — Okręgi: Gdynia, Grodno, Katowice, Kielce, Kraków, Krzemieniec, Lublin, Lwów, Łódź, Poznań, Radom, Toruń i Warszawa.
- 5 p. p. Leg. Pol. — Zarząd Główny, Warszawa, ul. Ludna 10, — Okręgi: Bielsko, Kielce, Kraków, Lublin, Lwów, Łódź, Poznań, Przemyśl, Toruń i Wilno.
- 6 p. p. Leg. Pol. — Zarząd Główny, Warszawa, ul. Ludna 10, — Okręgi: Kraków, Lublin, Lwów, Poznań i Wilno.
- VI Baon I Bryg. — Zarząd Główny, Warszawa, ul. Koszykowa 82, — Okręgi: Gdynia, Kraków, Lublin, Lwów, Łódź, Warszawa i Wilno.
- 1 p. ul. Leg. Pol. — Zarząd Główny, Warszawa, ul. Ludna 10, — Okręgi: Brześć n/B., Grudziądz, Kalisz, Kielce, Kraków, Lwów, Łódź, Płock, Poznań, Suwałki, Wilno i Zakopane.

2 p. ul. Leg. Pol. — Zarząd Główny, Warszawa, ul. Ludna 10, —
Okręgi: Kraków, Lwów, Poznań (w organizacji)
i Równe (w organizacji).

1 p. art. Leg. Pol. — Zarząd Główny, Warszawa, ul. Ludna 10, —
Okręgi: Brześć n/B., Kraków, Lublin, Lwów,
Łódź, Poznań, Rzeszów, Toruń, Warszawa
i Wilno, Podokręg — Kielce.

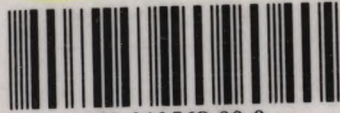
Formacje Pozapułkowe — Zarząd Główny, Warszawa, ul. Ludna 10, —
Okręgi: Lwów i Kraków.

Omyłki w druku

str.	wiersz	jest	winnobyć
17	5 od góry	337	377
17	14 od dołu	Diadosz	Dziadosz
27	8 od dołu	malastwa	malarstwa
28	6 od dołu	bieżące	bieżący
35	17 od dołu	wykorzystany	wykorzystano
35	6—5 od dołu	rozczepi	rozczepi
37	4 od góry	ropatrywaniu	ropatrywaniu
48	7 od dołu	Oddziału	po przecinku Oddziały
49	4 od dołu	społecznej	społecznej
50	2 od góry	pł.	płk.
50	3 od dołu	Kieleckiego	Kieleckiego
51	1 od dołu	Okręgu	Okręg
53	20 od dołu	zapoatrzoną	zaopatrzoną
54	13 od góry	Staraniem	Staraniem
56	1 od dołu	akcji	akcji
57	19 od dołu	zarganizowano	zorganizowano
58	2 od góry	zł. 2 15.745	zł 15.745
58	19 od góry	bezpłatne	bezpłatnie
59	10 od dołu	Stanisław	Stanisław
61	9 od dołu	Rowiecki	Rowecki
64	9 od dołu	Dziadosz	Dziadosz
66	6—5 od dołu	Diadosz	Dziadosz
69	1 od góry	Okręgu	Okręg

300
**Wojewódzka Biblioteka
Publiczna w Opolu**

CM 313568

000-313568-00-0

DRUKARNIA NOWOŚWIECKA
WARSZAWA, NOWY-ŚWIAT 57
T E L E F O N 2-72-16.